

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Anna Machová

**Vybrané aspekty z problematiky zdanění kryptoměn
v České republice**

Diplomová práce

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Vybrané aspekty z problematiky zdanění kryptoměn v České republice*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

Anna Machová

Poděkování

Děkuji JUDr. Zdence Papouškové, Ph.D. za to, že se stala vedoucí mé diplomové práce a za její cenné rady a připomínky k výběru a zaměření tématu i k práci samotné. Dále touto cestou děkuji zejména svým rodičům, kteří mě po celou dobu studia podporují. A v neposlední řadě děkuji všem mým blízkým, kteří mi byli po celou dobu studia oporou a pomocí v náročných chvílích.

Obsah

Seznam zkratk	6
Úvod	7
1 Kryptoměny v českém právu a přístup vybraných státních institucí k nim	11
1.1 Rozdíl mezi kryptoměnou, měnou a penězi	11
1.2 Kryptoměny v soukromém právu	13
1.3 Definice kryptoměn v zákoně AML	15
1.4 ČNB, MF a GFŘ a jejich postoj ke kryptoměnám	17
2 Zdanění kryptoměn v České republice	19
2.1 Oceňování kryptoměn a stanovení pořizovací ceny pro daňové účely	20
2.2 Daň z příjmu fyzických osob a právnických osob	22
2.3 Kryptoměny v kontextu daně z příjmu fyzických osob	24
2.3.1 Osvobození od daně	24
2.3.2 Příjem ze závislé činnosti, příjem z kapitálového majetku a příjem z nájmu	25
2.3.3 Příjem ze samostatné činnosti	26
2.3.4 Paušální daň	28
2.3.5 Ostatní příjmy	29
2.4 Kryptoměny v kontextu daně z příjmů právnických osob	30
2.5 Daň z přidané hodnoty ve vztahu ke kryptoměnám	31
2.5.1 Směna kryptoměn na fiat měnu a naopak	33
2.5.2 Dodání zboží a poskytnutí služeb za úplatu kryptoměnou	36
2.5.3 Těžba kryptoměn a DPH	38
3 (Ne)danění kryptoměn a trestněprávní následky s tím spojené	40
4 Přístup de lege ferenda	43
Závěr	45
Seznam použité literatury	49
Monografie	49
Komentáře	49
Odborné časopisy	50
Právní předpisy	50
Právní předpisy Evropské unie	51
Judikatura	51
Judikatura Soudního dvora EU	51
Důvodové zprávy	52

Internetové zdroje	52
Ucelené dokumenty publikované na internetu	54
Další zdroje.....	55
Přílohy	56
Příloha 1.....	56
Příloha 2.....	57
Abstrakt.....	60
Abstract	60
Klíčová slova	61
Key words.....	61

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie, Evropský soudní dvůr
ČNB	Česká národní banka
GŘF	Generální finanční ředitelství
FATF	Finančního akční výbor
MF	Ministerstvo financí
ECB	Evropská centrální banka
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
AML	Zákon č. 253/2008 Sb., Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů
ZDP	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
ZDPH	Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
DPH	Daň z přidané hodnoty
ZP	Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce ve znění pozdějších předpisů
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ŽZ	Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon ve znění pozdějších předpisů
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích ve znění pozdějších předpisů
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Téma této diplomové práce zní „*Vybrané aspekty z problematiky zdanění kryptoměn v České republice*“. K výběru tohoto tématu mě přivedl můj otec, který má účetní firmu a naskytl se mu možnost spolupráce s klientem, který se zabývá podnikáním v oblasti kryptoměn. Po rozhovoru s ním jsem došla k tomu, že toto téma je v praxi stále těžko uchopitelné a účetní a daňový poradci si nejsou jisti jak ke kryptoměnám přistupovat. Z tohoto důvodu, a rovněž vzhledem ke stoupající oblíbenosti kryptoměn, mi přišlo toto téma zajímavé a aktuální ke zpracování v rámci diplomové práce.

Kryptoměny v současnosti představují výzvu nejen pro právní řády, ale též pro oblast informatiky, ekonomie a financí. Na úvod si dovolím velmi stručné představení kryptoměn. Kryptoměny je nejnadhnější charakterizovat jako alternativní platidlo, ačkoliv, jak bude blíže rozebráno v samotném textu práce, takovýto popis dnes není dostatečný. Spousta uživatelů kryptoměny nenakupuje za tímto účelem, ale spíše za účelem investice. Lánský uvádí, že formální definice kryptoměn by měla obsahovat vlastnosti, které jsou každému takovému systému společné a podle kterých by mělo jít ověřit, zda je zkoumaný systém kryptoměnou či nikoliv.¹ Podmínky by měly být dle Lánského následující.

1. „*Systém je decentralizovaný a není třeba, aby o něm rozhodovala banka nebo orgán veřejné moci.*
2. *Informace o jednotkách konkrétní kryptoměny a o jejich vlastnících jsou uchovány přímo v systému.*
3. *Vlastnictví jednotek kryptoměny se prokazuje znalostí určitého šifrování, respektive znalostí určitého šifrovacího klíče, který je jedinečně identifikován pro každého vlastníka a to tak, že o vlastníku jednotky kryptoměny nemůže být pochyb.*
4. *Nové jednotky kryptoměn mohou vznikat pouze umožňuje-li to systém, který zároveň stanovuje podmínky a způsob jakým vznikají a jakým se určí jejich vlastníci.*
5. *V rámci systému může docházet ke změně vlastnictví u jednotlivých jednotek kryptoměn a tuto změnu smí provádět pouze osoba, která je jejich vlastníkem.*
6. *Pokud bylo ke změně vlastnictví jednotky kryptoměn provedeno více pokynů, systém umožní pouze jeden z nich.“²*

V souvislosti s kryptoměnami se často setkáváme s pojmem blockchain. Blockchain je technologie, která zajišťuje fungování (většiny) kryptoměn. Je to databáze, která uchovává rozšiřující se řetězec dat do bloků. Tato technologie je propojená pomocí kryptografických uzlů, nepodléhá doзору žádné banky, vládě ani jiné centrální autoritě a je veřejná. Na blockchain se dá nahlížet jako na online účetní knihu, která zaznamenává a ověřuje každou transakci, která byla

¹ LÁNSKÝ, Jan. *Kryptoměny*. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2018, s. 2.

² Tamtéž, s. 3.

v systému provedena. Transakce, které se v bloku uzavírají jsou „podepsány“ majiteli soukromých klíčů na všech vstupech. Zároveň má každý blok mincovornou transakci, která funguje pouze na bázi výstupu a je odměnou za úspěšně uzavřený blok, potažmo úspěšně ověřenou transakcí³.

Dalším pojmem, který je s kryptoměnami spjat, je jejich těžba. Ta spočívá v ověřování transakcí, potažmo v uzavření bloku. Toto ověřování a uzavírání bloků je velmi náročné na výpočetní výkon a elektřinu a tak musí mít k této činnosti těžaři motivaci. Touto motivací je odměna, kterou za ověřenou transakci a uzavřený blok těžař dostane. Odměna je obvykle složena z pevné a proměnlivé části, přičemž pevnou částí je vytěžená kryptoměna za uzavření bloku a pohyblivou částí je součet poplatků za transakce, které jsou do bloku zahrnuty⁴. Rovněž je možné setkat se s pojmem těžba v poolu. Těžba v poolu je založena na principu spojení více těžařů v jednu skupinu. Těžaři takto za účelem vytěžení bloku spojí své výpočetní výkony. Odměna plynoucí z ověřených transakcí a uzavřeného bloku se pak poměrně dělí dle množství výpočetního výkonu, který těžaři poskytli a přispěli jím na těžbu⁵.

Jak již z názvu vyplývá, pro svou diplomovou práci jsem zvolila problematiku kryptoměn v oblasti daňového práva. Diskuze o tom jak a zda vůbec zdaňovat kryptoměny je tématem právníků, daňových poradců i účetních, neboť tato problematika zasahuje do všech těchto odvětví a do jisté míry je propojuje. Tomuto tématu již byla věnována určitá pozornost v odborných časopisech, bulletiních či na jiných platformách, přesto je odborných článků na toto téma pomálu. Monografie, která by se zabývala čistě kryptoměnami jako předmětu daně, neexistuje. V této oblasti zatím stále mlčí i tuzemské soudy. První judikurní vlaštovkou na úrovni EU je rozsudek SDEU, který se již vyjádřil ke zdanění kryptoměn v oblasti DPH⁶ a poskytl tak vodítko v obdobných případech.

V textu této diplomové práce využiji odborné texty i zmíněný rozsudek a budu reflektovat názory a stanoviska v nich obsažená. Dále využiji odborné literatury z oblasti daňového práva, zejména monografie, komentářové literatury, odborných článků, ale také právních předpisů. Vzhledem k poměrně omezeným odborným zdrojům věnujícím se kryptoměnám a jejich zdanění doplním text diplomové práce o internetové zdroje tuzemské i zahraniční, stanoviska a vyjádření státních orgánů a jiné publikované dokumenty. Vzhledem k již zmíněnému nedostatku materiálů vázajících se k tématu jsem požádala ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ČNB a GFŘ o informace k této problematice. Tyto informace mi byly poskytnuty a v práci jsou reflektovány. Územně se práce váže primárně k ČR a k území EU.

³ Tamtéž, s. 12.

⁴ Tamtéž, s. 21 - 22.

⁵ Tamtéž, s. 7.

⁶ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 22. října 2015, Skatteverket v. David Hedqvist, C-264/14 (v el. sb. rozh.)

Ohledně této problematiky, jak jsem již zmínila, je řada otázek. Jako hlavní by se bezesporu dala vymezit otázka zda podléhají kryptoměny v českém právním řádu zdanění. Z této otázky vyvozují i **hypotézu** diplomové práce, která zní „*kryptoměny v České republice podléhají zdanění*“. Mám za to, že k zodpovězení hlavní otázky, a z ní vyplývající hypotézy, je nutné zodpovědět několik dílčích otázek, které jsem vymezila jako otázky výzkumné. Tyto otázky jsou následující:

1. Jak přistupuje ke zdanění a regulaci kryptoměn Česká republika v komparaci se zahraničím?
2. Jak ocenit kryptoměny?
3. Jak zdanit zisk z kryptoměn u fyzických osob a jak u právnických osob?
4. Představuje použití obvyklé ceny jako základu daně v případě směnného obchodu nebo v případě úplaty poskytnuté virtuální měnou porušení práva EU?
5. Může mít nedanění (případně špatné danění) kryptoměn trestněprávní důsledky?

K zodpovězení těchto otázek si pomohu využitím kombinace výzkumných metod. Využiji metodu deskriptivní, analytickou a komparativní. Deskriptivní metoda bude dominovat v první části práce pro úvod do tématu a orientaci v něm. Analytickou metodu poté využiji zejména v kapitolách týkajících se samotného zdaňování, kdy rozeberu jednotlivá zákonná ustanovení a aplikuji je na situace zahrnující operace s kryptoměnami. Komparativní metoda bude zřejmá zejména v té části diplomové práce, která se bude zabývat možnou budoucí právní úpravou a srovnáním současné tuzemské úpravy s úpravou v jiných státech. Dále si zejména k zodpovězení čtvrté výzkumné otázky dopomohu analogií. V neposlední řadě bude v rámci výzkumných metod využito dotazování relevantních institucí, konkrétně ČNB a GFŘ.

Diplomová práce bude členěna do čtyř kapitol a v jejich rámci dále do podkapitol. První kapitola se bude zabývat tím, jak ke kryptoměnám přistupuje české právo a jaký postoj k nim zauímají relevantní státní instituce. Vzhledem k tématu práce jsem zvolila zkoumání přístupu ČNB, MF a GFŘ. V této kapitole bude možné nalézt odpověď na první výzkumnou otázku. Druhá, nejobsáhlejší kapitola, se věnuje samotnému zdanění kryptoměn. Bude se v jednotlivých podkapitolách věnovat jejich ocenění pro daňové účely a dále rozebere zdanění v kontextu daně z příjmu a daně z přidané hodnoty, s rozebráním jednotlivých vybraných daňových aspektů, které se váží k této problematice. Druhá kapitola odpoví na druhou, třetí a čtvrtou otázku. Třetí kapitola bude stručně pojednávat o rizicích, která se pojí s nezdaněním, popřípadě špatným zdaněním, kryptoměn, což je esenciálním obsahem páté výzkumné otázky. Poslední kapitola stručně nastíní jakým směrem se bude právní úprava této oblasti v nejbližší době posouvat, jaké jsou chystané změny a doplní odpověď na první výzkumnou otázku. Rovněž bude

obsahovat vlastní úvahu o tom, jaký postup by byl dle mého názoru do budoucna v této problematice vhodný a žádoucí.

Cílem mé diplomové práce bude zodpovědět výzkumné otázky a prostřednictvím nich i největší otázku zastřešující celou problematiku a potvrdit či vyvrátit stanovenou hypotézu. Dále věřím, že by diplomová práce mohla sloužit jako další ze zdrojů pro zorientování se v této oblasti daňového práva, ačkoliv vzhledem k dynamice v této oblasti nevyklučuji, že závěry v této práci uvedené budou dříve či později překonány.

1 Kryptoměny v českém právu a přístup vybraných státních institucí k nim

Kryptoměny stále ještě nemají v českém právním řádu své pevné místo a vyvstává okolo nich řada otázek. Širší využívání kryptoměn veřejností přirozeně vedlo k tomu, že se o ně začal stát v posledních letech více zajímat a můžeme si povšimnout snahy o jejich právní uchopení nebo výklad prostřednictvím státních orgánů. Vzhledem k tomu, že kryptoměny už dávno nejsou doménou pouze pár nadšenců, mají důsledky spojené s jejich nakupováním a disponováním reálný dopad do více právních oblastí, například (pro tuto práci stěžejní) do daňového práva.

1.1 Rozdíl mezi kryptoměnou, měnou a penězi

Měna je jedním z ústředních pojmů pododvětví finančního práva, které je označováno jako měnové právo. Pojem kryptoměna by mohl vyvolávat dojem, že se jedná o měnu svého druhu. Pokud by se o měnu jednalo, mělo by to důsledky v oblasti (nejen) daňového práva. Avšak ČR v současné době kryptoměny za měnu nepovažuje.

Institut měny je právní kategorií, která představuje „konkrétní formu nebo druh peněz“.⁷ V souvislosti s kryptoměnami je často užíván termín „fiat měna“. Jedná se pouze o jiný termín pro měnu zákonnou.

Aby se jednalo o skutečnou měnu v plném právním slova smyslu je nutné, aby měna vykazovala tři znaky:

1. „Určitému druhu peněz musí být přiznán atribut měny právními předpisy. Stát tento druh peněz jako měnu uznává a přijímá jej v platbách, které mu jsou určeny.
2. Určitý druh peněz musí být skutečným platebním prostředkem na území státu, plní funkci oběživa i platidla. Peníze té, které měny jsou vydávány jako hotovost a subjekty na území státu mají povinnost je přijímat na úhradu závazků, není-li smluvně sjednáno jinak.
3. Určitý druh peněz je všeobecným platebním prostředkem, tedy existuje možnost, aby s tímto druhem peněz disponoval široký okruh osob fyzických i právnických, a je schopen plnit funkci prostředku uchování hodnoty.“⁸

K pojmu měna neodmyslitelně patří i pojem peníze. Engliš peníze definuje jako „obecný nepřímý statek abstraktní“.⁹ Dnes je chápeme jako „jakékoli aktivum, které je všeobecně přijímáno při placení za zboží a služby nebo při úhradě dluhu“.¹⁰ Jak plyne z uvedené definice, peníze nejsou

⁷ KOTÁB, Petr. In: KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 186.

⁸ KOTÁB, Petr. In: BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 340 - 341.

⁹ ENGLIŠ, Karel. *Peníze*. Brno, 1918, s. 18.

¹⁰ REVENDA, Zbyněk In: REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. aktualizované vydání. Praha: Management Press, 2014, s. 14.

pouze mince a bankovky, ale teoreticky jimi může být každé aktivum, které nabude všeobecného přijetí ve společnosti jako prostředek směny za zboží a služby a je schopno plnit funkci platby. Abychom aktivum mohli nazývat penězi, je dále třeba, aby kumulativně splňovalo funkci všeobecného prostředku směny, funkci uchovatele hodnoty a sloužilo jako zúčtovací jednotka¹¹.

České právo kromě tradičních peněz zná i peníze elektronické. Věřím, že je vhodné tento institut v krátkosti představit, neboť by se na první pohled mohlo zdát, že pod něj lze kryptoměny podřadit. Elektronickými penězi se v českém právním řádu rozumí peněžní hodnota, která představuje „*pohledávku vůči tomu, kdo ji vydal, je uchovávána elektronicky, vydávána proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí a přijímána osobou odlišené od toho, kdo tuto peněžní hodnotu vydal*“.¹²

Elektronické peníze smí, kromě bank, vydávat na základě povolení od ČNB i jiné osoby. Peněžní hodnota elektronických peněz může být uchovávána jednak na nosiči, který je v dispozici držitele elektronických peněz (například na kartě, kterou držitel platí za zboží), ale také na vzdáleném serveru na virtuálních účtech. Na rozdíl od peněžních prostředků na bankovních účtech, elektronické peníze nejsou úročeny a držitel z nich nemá žádné výhody, které by byly odvislé od délky držení elektronických peněz. Poskytovatel elektronických peněz takové výhody dokonce ani poskytovat nesmí.¹³ Je možné vidět jisté podobnosti s užíváním kryptoměn. Například uložení hodnoty na virtuálním úložišti nebo žádné úroky ani jiné výhody, které jsou poskytovány běžně bankami. Pozornost rozdílu mezi kryptoměnou a elektronickými penězi věnovala i ECB. Dle jejího výkladu lze „*virtuální měny považovat za specifický typ elektronických peněz, v zásadě užívaných pro transakce v online světě. Je však třeba jasně rozlišovat mezi virtuální měnou a elektronickými penězi*“.¹⁴ ECB si všímá podobností mezi nimi a toho, že kryptoměny mohou naplnit některá kritéria, stanovená pro elektronické peníze, avšak významný rozdíl vidí v tom, že „*u elektronických peněz je zachováno spojení s tradičními penězi a mají právní základ, protože uložené prostředky jsou vyjádřeny ve stejné jednotce. U virtuálních měn se zúčtovací jednotka mění na jednotku virtuální*“.¹⁵ Mezi další rozdíly, které ECB ve své analýze akcentuje, patří například to, že poskytovatelé elektronických peněz, podléhají doзору.¹⁶ Kryptoměnám lze přiznat stejný teoretický základ, na kterém stojí myšlenka elektronických peněz. Z pohledu práva však, jak uvádí Papoušková shodně s ECB, kryptoměny jako elektronické peníze neobstojí. Elektronické peníze

¹¹ JEŽEK, Tomáš. Peníze a trh. 1. vydání. Praha: Portál, 2002, s. 29.

¹² § 4 odst. 1 zákona č. 370/2017, o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ STRNADEL, Dalibor. In: BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 79 - 80 (§ 4).

¹⁴ European Central Bank. *Virtual currency schemes* [online]. European Central Bank, 2012. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>, s. 16.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Kryptoměny jsou decentralizované a nepodléhají žádnému státnímu doзору.

jsou totiž primárně odvozeny od tradičních peněz a zachovávají s nimi spojení a především mají, na rozdíl od kryptoměn, právní základ.¹⁷

Není však již pravdivé tvrzení, že kryptoměny nemohou být měnou. Středoamerický stát Salvador jako historicky první země uznal bitcoin jako svoji oficiální měnu vedle amerického dolaru¹⁸. Jedná se o velký krok vpřed v pojetí kryptoměn jako měny a zákonného platidla a bude zajímavé sledovat, jak na tuto skutečnost budou reagovat ostatní státy a centrální banky. ČNB však na tento dotaz reagovala tak, že na jejím přístupu ke kryptoměnám se touto skutečností nic nemění¹⁹. V ČR tak stále není na žádnou z kryptoměn nahlíženo jako na měnu. Díky kroku Salvadoru by však minimálně na kryptoměnu Bitcoin mohlo být teoreticky v budoucnu nahlíženo jako na měnu a zároveň druh elektronických peněz, se kterými, jak bylo nastíněno v předcházejícím odstavci, vykazují nejvíce podobnosti. Taková praxe by v užívání této nejrozšířenější kryptoměny měla zřejmě zajímavé daňové důsledky. Například v případě směny Bitcoinu by zisk z této operace, dle mého názoru, mohl být chápán jako kursový zisk a jako takový, v případě, že účet s Bitcoinem nebude zahrnut v obchodním majetku, být osvobozen od daně z příjmu fyzických osob dle § 4 odst. 1 písm. ze) ZDP²⁰. Prozatím mám však za to, že pokud se k Salvadoru nepřidají další státy, které by Bitcoin přijali jako svoji národní měnu, je tento vývoj nepravděpodobný. Například Světová banka odmítla žádost Salvadoru o pomoc s implementací Bitcoinu jako zákonného platidla a to z důvodů nedostatků, které tato kryptoměna vykazuje v oblasti životního prostředí a transparentnosti²¹. Jsem toho názoru, že národní centrální banky nebudou v současnosti zaujímat odlišný postoj, jak demonstruje například přístup ČNB, uvedený výše v textu.

1.2 Kryptoměny v soukromém právu

Ačkoliv se práce zabývá kryptoměnami z daňového hlediska, je důležité určit, jak jsou pojmány v právu soukromém. Toto jejich pojetí má totiž do daňové sféry zásadní dopad. Pokud bychom kryptoměny například považovali za cenné papíry (tato alternativa bude v textu blíže rozepsána), byl by způsob zdanění odlišný od situace, kdy bude na kryptoměny nahlíženo jako na věc.

¹⁷ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. In: MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015, s. 55.

¹⁸ Renteria, Nelson, Wilson, Tom, Strohecker, Karin. *In a world first, El Salvador makes bitcoin legal tender* [online]. reuters.com, 10. června 2021 [cit. 21. června. 2021]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/americas/el-salvador-approves-first-law-bitcoin-legal-tender-2021-06-09/>

¹⁹ Česká národní banka. Poskytnutí informací podle zákona č. 106/ 1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů ze dne 7. července 2021.

²⁰ § 4 odst. 1 písm. ze) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ *World Bank rejects El Salvador request for Bitcoin help* [online]. bbc.com, 17. června 2021 [cit. 21. listopadu 2021]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/business-57507386>.

A právě jako na věc je z hlediska českého soukromého práva na kryptoměny v současné době nahlíženo, jak uvádí například MF (o jehož postoji bude pojednáno v následující podkapitole). Věcí se v právním slova smyslu rozumí to, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí.²² Věcí v právním smyslu tak mohou být předměty, které existují v reálném světě, pokud je zákon z této kategorie explicitně nevylučuje, ale i předměty, které nemají fyzickou substanci a existují například pouze ve virtuálním prostoru. Aby věc sloužila potřebě lidí, je nutné aby byla užitečnou a musí být objektivně schopny tyto potřeby naplnit. Užitečnost je však vlastnost věci, která je zcela subjektivní, její posouzení tedy záleží na člověku, který danou věcí disponuje. Bezpodmínečně je ale dáno, že aby věc byla užitečná, musí být ovladatelná člověkem²³. Podmínka ovladatelnosti je zachována i v případě, že věc není ovladatelná přímo, ale prostřednictvím jiného nástroje (např. počítačem)²⁴.

U kryptoměn není pochyb, že naplní všechny tyto definiční znaky. Pokud osoba nakupuje nebo drží kryptoměny, zřejmě tak činí z toho důvodu, že v tom spatřuje užitečnost, ať už má v plánu využívat je jako alternativní platidlo nebo je držet jako investici a po čase je prodat za větší finanční obnos, než jaký byl vynaložen na jejich pořízení. Ovladatelnost kryptoměn je dána prostřednictvím počítače nebo jiného zařízení, ze kterého je možné provádět transakce, a znalostí šifrovacího klíče.

Kryptoměny nejsou právem ani věci hmotnou, ale jak již bylo výše popsáno, jsou pro jejich vlastníka užitečné a nepochybně mají majetkovou hodnotu²⁵, neboť jsou ocenitelné penězi. Lze tedy učinit závěr, že se jedná o věci nehmotné, konkrétně o jinou věc bez hmotné podstaty.²⁶ Ze zákonné definice movitých věcí též vyplývá, že kryptoměny jsou věci movitou.²⁷ Správce daně považuje kryptoměny, mimo výše popsané, i za věci zastupitelné²⁸. Zastupitelné jsou takové věci, které lze nahradit jinou věcí, téhož druhu²⁹. O zastupitelnosti kryptoměn by bylo zřejmě možné diskutovat, avšak jak trefně poznamenává Jareš, vlastníku bankovky nezáleží na tom, jaké má jeho bankovka sériové číslo a analogicky lze předpokládat, že ani vlastníka kryptoměny nebude zajímat, jestli se v jeho vlastnictví nachází konkrétní jednotka kryptoměny, ale důležité je, že disponuje určitou hodnotou.³⁰

²² § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²³ HUBKOVÁ, Pavlína. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 520 (§ 489).

²⁴ Tamtéž, s. 528 (§ 496).

²⁵ Tamtéž, s. 529 (496).

²⁶ § 496 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷ § 498 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Generální finanční ředitelství. Zdanění kryptoměn. [online]. 4. ledna 2018. Dostupné z: https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf.

²⁹ § 499 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ JAREŠ, Adam. Kryptoměny a občanské právo. *Revue pro právo a technologie* [online], 2020, č. 21, s. 21 - 46 [cit. 4. března 2021]. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/RPT2020-1-2>.

Další institut, o kterém lze v souvislosti s kryptoměny v rámci soukromého práva uvažovat, jsou cenné papíry. OZ cenný papír definuje jako listinu „se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést“³¹. Pokud je cenný papír nahrazen zápisem do příslušné evidence³² a jeho převod je možný pouze zápisem v této evidenci, jedná se o zaknihovaný cenný papír³³. Komentářová literatura za listinu považuje jakýkoliv hmotný základ, který umožňuje zaznamenat a uchovat písemné vyjádření a zároveň nevylučuje, aby takovou listinou bylo v budoucnu elektronické zařízení, pokud bude schopno trvale uchovat informace a bude zabezpečeno proti pozměnění³⁴. Nicméně podmínkou cenného papíru je inkorporace práva v něm. S kryptoměnou se však obecně neváže žádné právo, které by v ní bylo inkorporováno a mám za to, že ani blockchain neobstojí jako evidence vyžadovaná OZ. Existují však názory, že ve vlastnictví kryptoměny může být inkorporováno právo, například tak, že „by uživatel – namísto Bitcoinů – ve své elektronické peněženice držel určitý objem tokenů představujících právo na zisk nebo podíl na společnosti, která tyto tokeny vydává“³⁵. Ačkoliv je nyní obecné podřazení kryptoměn pod cenné papíry víceméně vyloučené, s tím, jak se vyvíjí tento fenomén a jeho uchopení v jednotlivých právních řádech, není, dle mého názoru, do budoucna vyloučeno, že by se ke kryptoměnám přistupovalo jako k „cenným papírům sui generis“. Takový přístup by poté měl zásadní dopady do daňového práva, především pak do daní z příjmů, kde by tato skutečnost byla důvodem například pro osvobození kryptoměn od daně.

Na jisto je v současnou chvíli nepochybně postaveno to, že na kryptoměny v českém právním řádu lze nahlížet jako na věc movitou nehmotnou a podle toho by se k ní měly stavět jak účetní, tak daňové subjekty.

1.3 Definice kryptoměn v zákoně AML

Prvním právním předpisem, který výslovně reagoval na existenci a fungování kryptoměn je AML, který promítá v českém právním řádu Směrnici AML³⁶. Tento zákon definuje pojem „virtuální aktiva“, kterými se rozumí „elektronicky uchovatelná nebo převoditelná jednotka, která je

³¹ § 514 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³² Touto evidencí je centrální evidence zaknihovaných cenných papírů dle § 92 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu ve znění pozdějších předpisů.

³³ § 525 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ MIKULA, Ondřej. In PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 547 (§ 514).

³⁵ DONÁT, J., ORŠULÍK, D., KASALICKÝ, T. *Tokeny jako cenné papíry – jaký je stav a co lze očekávat?* [online]. Epravo.cz, 20. srpna 2019 [cit. 4. března 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/tokeny-jako-cenne-papiry-jaky-je-stav-a-co-lze-ocekavat-109804.html>.

³⁶ Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU. Úř. Věst. L141, 5. června 2015, s. 73 a násl.

- a) *způsobilá plnit platební, směnnou nebo investiční funkci, bez ohledu na to, zda má nebo nemá emitenta, pokud se nejedná o*
1. *cenný papír, investiční nástroj, nebo peněžní prostředek podle zákona o platebním styku*
 2. *jednotku podle § 3 odst. 3 písm. c) bodů 4 až 7 zákona o platebním styku, nebo*
 3. *jednotku, kterou je prováděna platba podle § 3 odst. 3 písm. e) zákona o platebním styku, nebo*
- b) *jednotkou podle písmene a) bodu 2 a kterou lze v konečném důsledku zaplatit pouze za úzce vymezený okruh zboží nebo služeb, který zahrnuje elektronicky uchovatelnou nebo převoditelnou jednotku podle písmene a).³⁷*

Písm. b) v definici virtuálního aktiva je možné dle důvodové zprávy vnímat jako jakousi pojistku proti obcházení zákona. Tato definice rozšiřuje citované ustanovení i na elektronicky uchovávané jednotky, které plní platební funkci prostřednictvím tzv. smart contractu³⁸ a za kterými nestojí subjekt, který by spadal pod opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. „Tato první jednotka by tak bez dalšího nebyla považována za virtuální aktivum, jejíž vydavatel nebo osoba, která by ji prodávala za měnu fiatní, by v důsledku toho nebyla považována za osobu poskytující služby spojené s virtuálním aktivem, což by mělo za následek, že by mohla být prostřednictvím této jednotky za využití smart contractu pořízována jednotka druhá, která by již virtuálním aktivem byla, a to zcela mimo dosah AML zákona“³⁹.

Termín „virtuální aktiva“ byl zaveden v souladu s doporučením FATF č. 15. Samo doporučení FATF virtuální aktiva definuje tak, že „virtuálními aktivy se rozumí digitální reprezentace hodnoty, která může být elektronicky obchodována nebo převáděna a použita pro platební nebo investiční účely. Virtuální aktiva nezahrnují digitální reprezentaci měny, cenných papírů a jiných finančních aktiv, na která se již vztahují jiná doporučení FATF“⁴⁰. Lze tedy dojít k závěru, že pojem „virtuální aktivum“ lze považovat za synonymum s kryptoměny.

Tato definice virtuálního aktiva výslovně vylučuje z podřazení pod jakékoliv jiné instituty práva (například cenné papíry). Domnívám se proto, že pokud by někdy zákonodárce měl snahu kryptoměny zakotvit v právním řádu, je možné, že by je upravil jako zcela samostatný institut.

³⁷ § 9 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ Program, který funguje na blockchainu kryptoměny Ethereum a který velmi zjednodušeně funguje jako samovykonatelná online smlouva mezi kupujícím a prodávajícím.

³⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 527/2020 Sb., zvláštní část, str. 149.

⁴⁰ Finanční analytický úřad. *Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a proliferace* [online]. Doporučení FATF. Dostupné z: https://www.financnianalytickyrad.cz/download/FileUploadComponent-1781992160/1609769311_cs_fatf-doporuceni-rijen-20.pdf, str. 127.

Pojem „virtuální aktivum“, tak jak jej AML definuje, má praktické dopady a promítá se v dalších normách. Například v základu DPH, kde zákon o DPH přímo odkazuje na definici v AML⁴¹.

1.4 ČNB, MF a GFŘ a jejich postoj ke kryptoměnám

ČNB vyjádřila svůj postoj ke kryptoměnám v roce 2018, kdy odpovídala na otázku, zda je k obchodování s tzv. převodními tokeny nebo k jejich směně vyžadováno oprávnění ČNB. ČNB v tomto dokumentu pojem „převodní tokeny“ slučuje s pojmem kryptoměn a ty podřazuje pod tzv. krypto aktiva. Dle jejího názoru se nejedná o peníze v ekonomickém ani právním smyslu a nepředstavují tedy ani bezhotovostní ani elektronické peníze.⁴² V režimu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím jsem ČNB zažádala o informaci, jak přistupuje k problematice kryptoměn v současnosti a zda se na tomto přístupu něco mění po přijetí Bitcoinu jako oficiální měny Salvadorem. ČNB se v odpovědi však zcela odkázala na výše zmíněný dokument a avizovala, že na svém přístupu v návaznosti na kroky Salvadoru nic nemění⁴³. ČNB též v minulosti vyjádřila názor, že Bitcoinu nemají povahu cenného papíru, a to ani zaknihovaného, neboť do nich není vtěleno žádné právo⁴⁴. Na základě poskytnutých informací na můj dotaz mám za to, že ani na tomto přístupu ČNB nic nezměnila.

MF se k problematice kryptoměn vyjádřilo ve Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn z roku 2018. Pro účely tohoto sdělení MF definovalo kryptoměny jako digitální měnu, kterou se rozumí digitální nositel hodnoty, přičemž se jedná o nehmotné aktivum, které je vytvořeno a uloženo elektronicky. Definice pokračuje tak, že „*digitální měny nejsou vydávány či regulovány centrální bankou ani orgánem veřejné moci a nemají právní status měny. Digitální měny jsou však akceptovány některými fyzickými či právními osobami jako majetek, který je možné převádět, uchovávat, anebo s ním obchodovat*“⁴⁵. V tomto sdělení se ministerstvo odkazuje na stanoviska ČNB a potvrzuje tak, že kryptoměny nejsou v ČR vnímány jako peníze žádného druhu ani cenné papíry. Jak již bylo uvedeno, pro daňové účely je důležité, že je tento fakt postaven najisto. MF se též vyjádřilo k vykazování a oceňování, kryptoměn, což je klíčové pro stanovení základu daně z příjmu PO a bude blíže rozebráno v příslušné kapitole.

⁴¹ § 36 odst. 6 písm. d) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

⁴² Česká národní banka. *K obchodování s tzv. převodními tokeny* [online]. 19. listopadu 2018. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/galleries/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_obchodovani_s_prevodnimi_tokeny.pdf.

⁴³ Česká národní banka. Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 7. července 2021.

⁴⁴ Česká národní banka. *Obchodování s bitcoiny* [online]. 10. února 2014. Dostupné z

https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/galleries/documents/FAQ_downloadgallery/obchodovani_s_bitcoiny.pdf

⁴⁵ Ministerstvo financí České republiky. *Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn* [online]. 15.

května 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetnictvi-podnikatelu-a-neziskoveho-sek/aktuality-a-metodicka-podpora/2018/sdeleni-ministerstva-financi-k-uctovani-31864>

Přímo ke zdanění kryptoměn se vyjádřilo GFŘ. Správce daně se v pojetí kryptoměn ztotožňuje s přístupem ČNB a MF a na kryptoměny pohlíží jako na věc v právním smyslu, nepodřazuje je pod cenné papíry ani deriváty a tak k nim přistupuje i v rámci zdanění.⁴⁶ Tento přístup GFŘ potvrdilo i ve své odpovědi na obecný dotaz na kryptoměny z 11. června 2019⁴⁷.

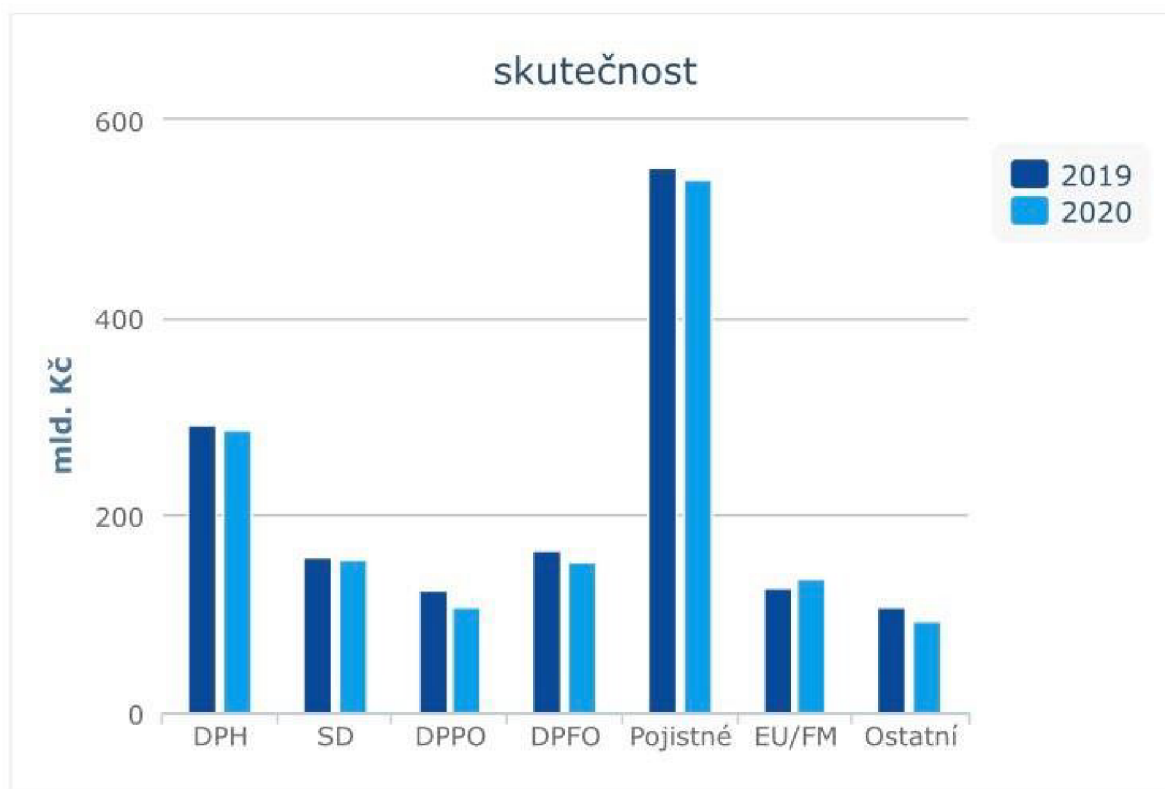
⁴⁶ Generální finanční ředitelství. Zdanění kryptoměn. [online]. 4. ledna 2018. Dostupné z: https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf.

⁴⁷ Generální finanční ředitelství. *Obecný dotaz na kryptoměny* [online]. 11. června 2019. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/fcecs/Annex_1.pdf.

2 Zdanění kryptoměn v České republice

Daně představují jeden z příjmů do veřejného rozpočtu⁴⁸, které stát potřebuje pro to, aby mohl zajistit své fungování. Jak je vidět na následujícím grafu⁴⁹, daně jsou nejdůležitějším příjmem státního rozpočtu, proto je důležité, aby je stát efektivně vybíral.

Příjmy státního rozpočtu za leden až prosinec

Zdroj: MF ČR

Výslovnou definici daně nenalezneme v žádném z právních předpisů. Nejblíže k definování tohoto pojmu má Daňový řád, který daní rozumí peněžité plnění za splnění dalších podmínek (například, že je peněžité plnění zákonem označeno jako daň, clo nebo poplatek)⁵⁰. Definovat pojem daň se snaží mnoho autorů, například podle Kubátové je daň definována jako „*povinná, nenávratná, zákonem určena platba do veřejného prostoru, která je neúčelová a neekvivalentní. Daň se opakuje v časových intervalech nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností*“⁵¹. Karfíková na daň z právního hlediska nahlíží jako na „*platební povinnost, kterou stát stanoví zákonem k získání příjmů pro úhradu*

⁴⁸ viz. např. § 2 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ Ministerstvo financí České republiky. *Plnění státního rozpočtu ČR za leden až prosinec 2020* [online]. mfcr.cz, 5. ledna 2021 [cit. 15. března 2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/pokladni-plneni-sr-40434>.

⁵⁰ § 2 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 15 - 16.

celospolečenských potřeb, tj. pro veřejný rozpočet, aniž přitom poskytuje zdaňovaným subjektům ekvivalentní protiplnění⁵².

Aby bylo možné se dále bavit o daních, je nezbytně nutné vědět z čeho se každá daň skládá. Každá daň je složena z určitých prvků, bez kterých nemůže existovat, neboť není možné říct, co jí podléhá, v jaké výši a kdo je povinen daň odvést nebo zaplatit. Těmito esenciálními prvky, ze kterých jsou daně tvořeny vždy bez výjimky, jsou subjekt daně, předmět daně, základ daně a sazba daně. Literatura jako další takový prvek v některých případech uvádí i splatnost daně⁵³. Jiné prameny splatnost daně řadí spíše pod dílčí problematiku daňového práva procesního.⁵⁴

Subjektem daně zpravidla rozumíme subjekty povinné, kterými jsou fyzické a právnické osoby, které jsou povinny daň platit a nazývají se jako poplatníci či plátcí daně. Předmětem je skutečnost, která zakládá daňovou povinnost. Základem daně je veličina, ze které se daň vyměřuje. Základ daně může být uveden jak v penězích, tak v jiných fyzikálních jednotkách. Sazbou daně je kritérium, kterým se ze základu daně stanoví konečná daň. Splacností daně je okamžik, ve kterém má poplatník platební povinnost.⁵⁵

Není žádným překvapením, že ve snaze dosáhnout co nejefektivnějšího výběru daní stát, jak vyplývá například z vyjádření GFŘ, zdaňuje též příjmy plynoucí z kryptoměn. V úvodu se tato kapitola věnovala stručnému uvedení do daňové problematiky a nastíněním základních pojmů a stavebních prvků daně. Následující podkapitoly se budou, jak název této práce napovídá, věnovat vybraným aspektům zdanění kryptoměn v České republice.

2.1 Oceňování kryptoměn a stanovení pořizovací ceny pro daňové účely

Správné ocenění kryptoměn je důležité zejména pro ty poplatníky daně, kteří vychází z výsledku hospodaření při stanovování základu daně, tedy pro právnické osoby. Ovšem ani osoby fyzické se nevyhnou nutnosti ocenit kryptoměny, aby mohly své příjmy správně zdanit. Kryptoměny se jako nepeněžní příjem⁵⁶ pro daňové účely oceňují podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku. Dle tohoto zákona se majetek a služby oceňují obvyklou cenou. Tou se rozumí cena, která by byla dosažena při prodejích stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění.⁵⁷ Kryptoměnu tak můžeme ocenit cenou, za kterou jsme ji nakoupili na burze. Stejný zákon též umožňuje ocenit majetek a služby na základě účetní hodnoty, přičemž

⁵² KARFÍKOVÁ, Marie. In: BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 154.

⁵³ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra. In.: JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kol., *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 299.

⁵⁴ KARFÍKOVÁ, Marie, BOHÁČ Radim. In.: KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 158.

⁵⁵ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. *Daně a jejich správa*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 10 - 12.

⁵⁶ O tom bude blíže pojednáno v následujících podkapitolách.

⁵⁷ § 2 odst. 1 a odst. 2, věta první zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů.

oceňování v takovém případě vychází ze způsobů oceňování stanovených na základě předpisů o účetnictví⁵⁸. Tento způsob využijí především právnické osoby, ale mohou se k němu uchýlit i ty fyzické osoby, které vedou účetnictví a s kryptoměny podnikají. MF doporučuje účtovat a vykazovat kryptoměny jako „zásobu svého druhu“. Dle sdělení MF se kryptoměny oceňují dle § 25 odst. 1 písm. c), d) a l) a odst. 4 a 5 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví společně s § 49 vyhlášky č. 500/2002 Sb.⁵⁹. Z ustanovení zákona o účetnictví vyplývají dvě metody stanovení pořizovací ceny a to metoda FIFO (first in – first out) a metoda váženého aritmetického průměru⁶⁰. Výběr metody je libovolný, vyhláška však v § 49 odst. 3 připouští pouze jeden způsob ocenění zásob a tento způsob není možné měnit. Zároveň pokud byla zvolena metoda váženého aritmetického průměru, počítá se nejméně jednou za měsíc. Volba metody má vliv na zisk a poté na konečnou daňovou povinnost⁶¹. V případě těžby se kryptoměny ocení vlastními náklady, jako by se jednalo o zásoby vytvořené vlastní činností⁶², jak shodně uvádí též kolektiv Hanych, Drgová a Gremlica⁶³.

V případě, že kryptoměnu jednorázově nakoupíme a za čas prodáme, nevzniká v určování pořizovací ceny problém, neboť přesně víme, za jakou částku jsme kryptoměnu nakoupili. Problém vznikne ve chvíli, kdy kryptoměny nakupujeme ve větším objemu ve stejném období a směňujeme je za fiat či zboží a služby až po nějaké době. Cena kryptoměn bývá nestabilní a mění se i v poměrně krátkém čase. Může se tak teoreticky stát, že i kdybychom kupovali kryptoměny den po sobě, nakoupíme každý den za jinou cenu. Zde vznikne problém s tím, jak určit pořizovací cenu, která je naším nákladem. Kryptoměny se nám totiž na účtu „smíchají“ a není možné určit konkrétní kryptoměnu, která je směňována. Situaci si lze představit tak, že nakoupíme pytel písku v pondělí, v úterý druhý a následně oba pytle vysypeme do stejné nádoby. Když budeme ve středu chtít pytel písku naopak prodat, nevíme, jestli nabíráme pouze písek, který byl nakoupen v pondělí nebo pouze ten úterní. Naopak můžeme s jistotou říct, že prodáváme částečně pondělní a částečně úterní písek. Tento problém nám pomůže vyřešit právě metoda FIFO nebo metoda váženého aritmetického průměru.

Metoda FIFO funguje na principu, kdy se jako první spotřebovávají nejstarší zásoby. V případě kryptoměn se tedy nejprve prodá ta kryptoměna, která je držena nejdéle. Metodu budu

⁵⁸ § 2 písm. e) zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ Ministerstvo financí České republiky. *Sdělení Ministerstva financí ke účtování a vykazování digitálních měn* [online]. 15. května 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetnictvi-podnikatelu-a-neziskoveho-sek/aktuality-a-metodicka-podpora/2018/sdeleni-ministerstva-financi-k-uctovani-31864>.

⁶⁰ § 25 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ § 2 odst. 1 a odst. 2, věta první zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů.

⁶² HANYCH, M., DRGOVÁ, A., GREMLICA, M. *Zdanění kryptoměn* [online]. Brno: Michal Hanych, 2018. Dostupné z: <https://www.zdanenikryptomen.cz/zdanenikryptomen.pdf>, s. 10.

⁶³ § 25 odst. 1 písm. d) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ HANYCH, M., DRGOVÁ, A., GREMLICA, M. *Zdanění kryptoměn* [online]. Brno: Michal Hanych, 2018. Dostupné z: <https://www.zdanenikryptomen.cz/zdanenikryptomen.pdf>, s. 14.

demonstrovat na příkladu. Osoba nakoupí jednu kryptoměnu K za 100 Kč. Následující den nakoupí další tři kryptoměny K po 200 Kč za jednu. Následně prodá dvě K za 900 Kč. Jako první spotřebuje K za 100 Kč a následně jednu ze tří K, které nakoupila po 200 Kč. Výpočet bude následující: $900 \text{ Kč} - (100 \text{ Kč} + 200 \text{ Kč}) = 600 \text{ Kč}$. Částka 600 Kč představuje příjem, který osoba získala prodejem kryptoměny.

Metoda váženého aritmetického průměru funguje na principu nového průměru ve chvíli, kdy přibude nová zásoba. Jinými slovy, pořizovací cena prodávané kryptoměny je touto metodou určena jako průměrná cena jedné jednotky kryptoměny. Všechny nákupní ceny kryptoměn se sečtou a vydělí celkovým množstvím držené kryptoměny. Jako demonstraci modifikuji příklad z metody FIFO. U této metody potřebujeme zjistit, jaká je průměrná cena kryptoměny K, kterou osoba vlastní. K té dojdeme tak, že sečteme 100 Kč (hodnota první nakoupené K) a 600 Kč (celková hodnota následně nakoupených tří K po 200 Kč za K) a tento součet vydělíme čtyřmi (celkové množství K, kterou osoba vlastní). Průměrná cena jedné K je 175 Kč. Při následném prodeji dvou K za 900 Kč bude výpočet následující: $900 \text{ Kč} - (2 \times 175 \text{ Kč}) = 550 \text{ Kč}$. Příjem, který bude osoba při prodeji kryptoměny generovat při použití váženého aritmetického průměru tak bude 550,- Kč.

2.2 Daň z příjmu fyzických osob a právnických osob

Právním základem pro daň z příjmu je ZDP, přičemž daň z příjmu fyzických osob upravuje část první a daň z příjmu osob právnických část druhá tohoto zákona.

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou dle § 2 ZDP fyzické osoby, které jsou daňovými rezidenty nebo daňovými nerezidenty⁶⁴. Poplatníky daně z příjmu právnických osob jsou všechny právnické osoby⁶⁵ a další subjekty a entity bez právní osobnosti, které zákon jako poplatníky daně označuje, taxativně vymezené v § 17, § 17a a §17b ZDP. V kontextu této práce se bude nadále v části věnující se dani z příjmu právnických osob pojednávat o poplatnících, kteří jsou právnickou osobou dle § 20 odst. 1 OZ.

Předmět daně z příjmu fyzických osob zákon vymezuje taxativním výčtem jednotlivých příjmů v § 3 ZDP, které jsou poté dále specifikovány. Těmito příjmy se rozumí jak příjmy peněžní, tak i příjmy nepeněžní, kterých bylo dosaženo směnou.⁶⁶ Příjmem ve smyslu tohoto zákona se zabýval NSS, který ve své judikatuře uvádí, že za příjem, který podléhá dani, se pokládá navýšení majetku poplatníka daně a zároveň uvedl, že se „*musí jednat o příjem skutečný a nikoliv toliko zdánlivý. To znamená, že se toto navýšení majetku musí v právní sféře daňového poplatníka reálně projevit,*

⁶⁴ V kontextu této práce se bude dále pojednávat o poplatnících, kteří jsou českými daňovými rezidenty.

⁶⁵ Právnickou osobou se dle § 20 odst. 1 občanského zákoníku rozumí organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost nebo právní osobnost takového útvaru stát uzná.

⁶⁶ § 3 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

*a to tak, že může být poplatníkem skutečně využitelné. V opačném případě se totiž jedná o navýšení zdanlivé*⁶⁷. Dále judikatura uvádí, že „základní zásadou, kterou se řídí daně z příjmů, je zdanění majetkového přírůstku, který musí skutečně nastat, aby mohl být podroben daní“⁶⁸. V případě daní z příjmů právnických osob jsou předmětem daně příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým jejím majetkem⁶⁹.

Základem daně je částka o kterou příjmy poplatníka (s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně a příjmů osvobozených od daně) ve zdaňovacím období převyšují výdaje, které byly prokazatelně vynaloženy na jejich dosažení, zajištění a udržení.⁷⁰ U jednotlivých zdaňovaných příjmů je zvláště upraveno, jaké náklady je možné vůči příjmům uplatnit. Judikatura uplatňování výdajů oproti příjmům dokonce považuje za základní princip daňového zákona a uvádí, že „daňový zákon ... vychází z koncepce, že základem daně je rozdíl, o který příjmy převyšují výdaje (náklady). Obecně je tedy základem pro výpočet daně jak u osob fyzických, tak i právnických rozdíl mezi příjmy (výnosy), které poplatník dosáhl ve zdaňovacím období, a výdaji (náklady), které byly se získáním příjmů spojeny. To je základní princip uvedeného daňového zákona.“⁷¹ Pakliže má poplatník více příjmů, je základem daně součet těchto dílčích základů⁷². V případě, že zákon u jednotlivých příjmů stanoví, že se jedná o samostatný základ daně, nezahrnuje se tento příjem do základu daně, ale zdaní se zvláště pro něj určenou sazbou daně⁷³.

V rámci daňového balíčku pro rok 2021 se společně se zrušením superhrubé mzdy zavedly u příjmu fyzických osob dvě hodnoty sazby daně. Sazba daně tak dle § 16 ZDP činí 15 % pro tu část základu daně do 48násobku průměrné mzdy a 23 % pro tu část základu daně, která přesahuje 48násobek průměrné mzdy. Sazba daně u právnických osob je v základu vyšší, než u osob fyzických, a činí 19 %⁷⁴. Oproti fyzickým osobám zde je tak pouze jedna sazba daně nezávislá na výši příjmů. V případě samostatného základu daně je sazba daně u fyzických i právnických osob 15 %⁷⁵. Daň je u samostatného základu daně vybírána srážkou u zdroje při výplatě příjmu, je daňová povinnost poplatníka je tak splněna touto srážkou, kterou provedl plátce.⁷⁶

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. ledna 2006, sp. zn. 2 Afs 42/2005.

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. července 2009, sp. zn. 7 Afs 94/2008.

⁶⁹ § 18 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ § 5 odst. 1 a § 23 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. března 1999, sp. zn. 15 Ca 450/97.

⁷² § 5 odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ § 5 odst. 5 a § 20b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁴ § 21 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ § 16a odst. 1 a § 21 odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁶ PELC, Vladimír. *Zákon o daních z příjmů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 235. (§ 20b)

2.3 Kryptoměny v kontextu daně z příjmu fyzických osob

Co se kryptoměn týká, příjem z nich bude fyzické osobě v souladu se zákonem a citovanou judikaturou nepochybně plynout ve chvíli, kdy fyzická osoba kryptoměny se kterými disponuje smění za fiat měnu. Tato směna se nepochybně projeví v právní sféře takového poplatníka a předmět daně je tak dán. Pouhý fakt vlastnictví kryptoměny nezakládá povinnost zdanění. Zákon zdaňuje pouze reálné příjmy a dokud nedojde ke směně, neprojeví se toto vlastnictví v majetkové sféře poplatníka.

Na tom se shodují též autoři, kteří se touto problematikou zabývají. Zdanitelným příjmem je dle nich nejen převod kryptoměn na fiat měnu nebo jinou kryptoměnu, ale i jejich směna za zboží či služby⁷⁷. Mejzlík uvádí, že z hlediska zdanění je důležité rozlišovat, zda jsou kryptoměny součástí podnikání nebo spadají do správy vlastního majetku⁷⁸. Toto rozlišení bude mít zásadní dopad pro rozlišení, zda příjem zdaňovat jako příjem ze samostatné činnosti dle § 7 ZDP nebo jako ostatní příjem dle § 10 ZDP. Tyto dvě skupiny zdanění uvádí i GFŘ ve své odpovědi na obecný dotaz týkající se dopadu ZDP na kryptoměny⁷⁹. Daň je samozřejmě nutné odvést v české měně. K přepočtu kryptoměn na českou měnu GFŘ uvádí, že „pro potřeby daňových příznání se hodnota kryptoměny převádí na českou měnu. Pro stanovení její hodnoty doporučujeme webový portál <https://coinmarketcap.com/>, kde lze nalézt vážený průměr ze všech burz podle objemů obchodů u naprosté většiny kryptoměn“⁸⁰.

2.3.1 Osvobození od daně

Logická je úvaha, zda v souvislosti s daní z příjmu nebude, vzhledem ke specifčnosti kryptoměn, na operace s nimi dopadat osvobození od daně. V současné době zákon výslovně pro kryptoměny a operace s nimi spojené žádné osvobození neupravuje. Samo GFŘ uvádí, že na operace s kryptoměnami v současné době nelze uplatňovat osvobození od daně⁸¹.

V mnoha diskuzích na internetu je v možné se dočíst, že pokud budou kryptoměny předmětem dědictví či darem, budou osvobozeny od daně. Osobně mám za to, že je otázkou, do jaké míry je na takovou situaci možné nahlížet jako na příjem, který podléhá dani a je reálný a nikoliv pouze zdánlivý. Domnívám se, že dokud budou kryptoměny na poplatníka pouze

⁷⁷ Např. TRNKOVÁ KOCOURKOVÁ, Hana. Daně a kryptoměny. *Bulletin Komory certifikovaných účetních* [online], 2018, roč. 2018 č. 2., s. 22 - 23 [cit. 1. dubna 2021]. Dostupné z: <https://www.komora-ucetnich.cz/cze/informace-komory/bulletin1/bulletin>, s. 22.

⁷⁸ MEJZLÍK, Ladislav. *Účtování kryptoměn* [online]. Vencovského aula VŠE v Praze, 7. prosince 2018. Dostupné z: <http://nur.cz/wp-content/uploads/2018/12/Semin%C3%A1%C5%99-N%C3%9AR-2018-Mejzl%C3%ADk-Ladislav.pdf>.

⁷⁹ Generální finanční ředitelství. Obecný dotaz na kryptoměny [online]. 11. června 2019. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/fcecs/Annex_1.pdf.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Generální finanční ředitelství. Sdělení GFŘ k přístupu správce daně k problematice kryptoměn z 16. července 2021.

převedeny, ovšem poplatník s nimi nebude nijak manipulovat, nebude se jednat o příjem, který by podléhal dani, neboť pouhým vlastnictvím kryptoměny a přístupu k transakcím s ní nebude nijak pozitivně zasaženo do majetkové sféry takového poplatníka. Pokud na takovou situaci nahlédneme touto optikou, tedy že příjem nevznikl, nelze logicky uvažovat ani o osvobození od daně.

2.3.2 Příjem ze závislé činnosti, příjem z kapitálového majetku a příjem z nájmu

V dnešní době je již možné se setkat se společnostmi, které vyplácejí mzdu svým zaměstnancům v kryptoměnách⁸². Východiskem pro vyplácení mzdy v kryptoměně je § 109 odst. 2 ZP. Za mzdu je považováno dle tohoto ustanovení nepeněžitě plnění, které poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci za práci. Takové plnění je možné zaměstnanci poskytnout pouze s jeho souhlasem, za dohodnutých podmínek a v této formě nesmí být vyplácena celá mzda. Alespoň částka minimální mzdy (nejnižší úrovně zaručené mzdy) musí být vyplacena v penězích⁸³. Za splnění všech zákonných podmínek není důvod, aby nemohla být mzda zaměstnanci vyplacena v kryptoměně. V takovém případě nepochybně dojdeme k závěru, že tento příjem bude spadat pod režim § 6 ZDP jako příjem ze závislé činnosti. Avšak vzhledem k tomu, že mzda podléhá odvodům, bude v praxi vyjádřena v českých korunách a zaměstnanci se pak v kryptoměnách vyplatí až ta část takto očištěné mzdy, na kterou bylo toto sjednáno⁸⁴. Opět se tak, dle mého názoru, dostaneme do situace, že dokud takto „vyplacenou“ mzdu poplatník nesmění, nebude se jednat o zdanitelný příjem. Mám za to, že v současné situaci a za současné praxe správce daně by měla být zdaněna až následná směna této kryptoměny, ovšem ne v režimu § 6 ZDP, ale v režimu § 10 ZDP, o kterém bude pojednáno dále.

Vzhledem k tomu, že v kryptoměnách je dnes možné vyplácet mzdu, je nutné si připustit i situaci, že v kryptoměně bude vyplácen podíl na zisku⁸⁵. ZOK vyplácení podílů na zisku obchodních korporací takovou formou umožňuje, neboť výplata může být stanovena jak v penězích, tak i v jiné, nepeněžní, formě. V případě společnosti s ručením omezeným může společenská smlouva dle § 161 odst. 1 ZOK určit, že podílů na zisku se vyplácí jinak než v penězích. U akciové společnosti mohou obdobně dle § 348 odst. 2 ZOK určit stanovy,

⁸² PILOUS, Patrik. Co je bitcoin a kdy nás čeká mzda v této kryptoměně? [online]. Zijuspesne.cz, 8. ledna 2020 [cit. 1. dubna 2021]. Dostupné na: <https://zijuspesne.cz/co-je-bitcoin-a-kdy-nas-ceka-mzda-v-teto-kryptomene/>.

⁸³ § 119 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁴ TRNKOVÁ KOCOURKOVÁ, Hana. *Kryptoměny v účetnictví a daních* [online]. Alza.cz, 23. července 2020 [cit. 4. dubna 2021]. Dostupné z: <https://www.alza.cz/jak-zdanit-prijmy-z-kryptomen#ktere-operace-podlehaji-dani-z-prijmu>.

⁸⁵ Dovolím si tvrdit, že taková forma vyplácení podílů na zisku je logickým krokem ve společnostech, které s kryptoměnami v rámci své činnosti podnikají a uskutečňují v nich velkou část svých transakcí.

že podíl na zisku je vyplácen nepeněžní formou⁸⁶. Fakt, že se jedná o tichého společníka dle § 2747 an. OZ nemění nic na tom, že výplata jeho podílu na zisku může být modifikována tak, jak je popsáno v předcházejícím textu. Takové příjmy jsou zdaněny podle zvláštní sazby daně, která činí 15 %⁸⁷. Navíc je daň z těchto příjmů vybírána srážkou podle této zvláštní sazby daně⁸⁸ a dá se tak předpokládat, že plátce odvede daň ze zisku, který bude vyjádřen v českých korunách a podíl na zisku bude na kryptoměny převeden až posléze u samotného vyplacení podílu na zisku očištěného o daň.

Rovněž lze uvažovat o situaci, kdy bude příjem plynout z nájmu ve formě platby kryptoměnami. Příjmy z nájmu zahrnují jak příjmy z nájmu nemovitostí, tak i příjmy z nájmu movitých věcí a právní úprava se do jisté míry odvíjí od právní úpravy nájmu v OZ. OZ připouští, aby bylo nájemné plněno i v jiné formě než v penězích, avšak majetková hodnota takového plnění musí být v penězích vyjádřena⁸⁹. V případě že příjem z nájmu bude v podobě kryptoměn, mám za to, že se bude pro účely zdanění vycházet z té peněžní hodnoty, která je sjednána mezi pronajímatelem a nájemcem. Kryptoměny tak dle mého názoru v tomto případě nejsou žádnou překážkou v procesu zdanění na straně pronajímatele, kterému plynou příjmy, a danit se bude, jako kdyby bylo nájemné placeno v penězích.

2.3.3 Příjem ze samostatné činnosti

Osoba která má kryptoměny ve svém obchodním majetku bude mít nepochybně příjem dle § 7 ZDP. V takovém případě má osoba povinnost obstarat si živnostenské oprávnění a též vznikne povinnost přihlásit se k odvodům na zdravotní a sociální pojištění. Při definování podnikání vycházíme z OZ. Dle OZ se za podnikatele považuje osoba, která samostatně, na vlastní účet a odpovědnost vykonává soustavně výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem a to za účelem dosažení zisku⁹⁰. Obdobně za živnost ŽZ považuje tu činnost, která je provozována samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a to za podmínek, které ŽZ stanoví⁹¹.

Určení, zda se jedná o samostatnou činnosti či správu vlastního majetku, nemusí být v případě kryptoměn vždy jednoznačné. Judikatura uvádí, že pro posouzení a závěr, zda se jedná o příjmy z podnikání, nebo naopak o ostatní příjmy podle § 10 ZDP, je rozhodující, „*zda faktická*

⁸⁶ KUHN, Petr. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2020, s. 93 (§ 34).

⁸⁷ OTAVOVÁ, Milena. In: PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra, OTAVOVÁ, Milena. *Daň z příjmů srozumitelně*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2015, s. 57.

⁸⁸ § 38d odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹ § 2217 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰ § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹¹ § 2 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

činnost ... naplňuje jednotlivé pojmové znaky podnikání, tak jak je vymezuje § 2 odst. 1 obchodního zákoníku⁹². Jen soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem a na jeho vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku lze označit za podnikání⁹³. Z judikatury dále vychází, že aby činnost a příjmy z ní plynoucí mohly být podřazeny pod § 7 ZDP je třeba, aby osoba činnost neprovozovala „pouze za účelem zajištění svých vlastních potřeb, popřípadě za účelem získání nahodilých, nepravidelných příjmů“⁹⁴. S ohledem na definici podnikání a živnosti a současně i judikaturu, bude osoba zdaňovat své příjmy v režimu § 7 ZDP pokud soustavně vykonává takovou činnost, při které kryptoměny v rámci své podnikatelské činnosti směňuje za jiné fiat měny či za zboží a služby.

Co se samotné těžby kryptoměn týká, Hanych zastává názor, že těžba kryptoměn je soustavnou činností u které „převažuje aspekt činnosti provozované navenek“⁹⁵. Tato činnost dle něj není ničím jiným než jiného než „poskytování služeb spočívajících v ověřování transakcí pro třetí osoby“⁹⁶ a jako taková spadá do kategorie živnostenského podnikání. Avšak má za to, že „u těžby bitcoinů je pro účely zdanění třeba postupovat jako při získávání věci vlastní činností, proto zvýšení majetku v podobě nabytí věci vlastní činností není příjem.“⁹⁷ Shodně správce daně uvádí, že samotná těžba a vlastnictví kryptoměn zdanění nepodléhá a předmětem daně jsou až následné příjmy z transakcí⁹⁸.

Od roku 2021 zákonodárce prostřednictvím zákona č. 527/2020 Sb., kterým se mění zákon AML a, mimo jiné, také ŽZ, akcentoval rozmach využívání kryptoměn na českém trhu a v souladu se zákonem AML do přílohy č. 4 k ŽZ vložil nový obor živnosti volné č. 81 Poskytování služeb spojených s virtuálním aktivem. Poskytováním takových služeb je podnikatelská činnost, v rámci jejíhož předmětu osoba poskytující tyto služby *kupuje, prodává, uchovává, pro jiného spravuje, převádí nebo zprostředkovává nákup nebo prodej virtuálního aktiva, poskytuje finanční služby týkající se nabídky nebo prodeje virtuálního aktiva, případně poskytuje jiné obdobné služby spojené s virtuálním aktivem*⁹⁹. V případě těžby se uplatňoval názor, že taková činnost je živností volnou a bude se jednat o obor č. 56 Poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály. Mám za to, že pokud budeme na těžbu nahlížet Hanychovou optikou, tedy že se jedná o službu pro třetí

⁹² S touto definicí z obchodního zákoníku, který byl k 1. lednu 2014 zrušen, fakticky koresponduje definice podnikatele podle OZ i definice živnosti podle ŽZ.

⁹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. července 2009, sp. zn. 8 Afs 6/2008.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ HANYCH, Michal. Zdanění kryptoměn. *Bulletin KDP ČR* [online], 2019, č. 2, s. 45–52 [4. dubna 2021]. Dostupné z: <https://www.kdpcr.cz/bulletin/2019>, s. 45.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Tamtéž, s. 46

⁹⁸ Generální finanční ředitelství. Sdělení GFŘ k přístupu správce daně k problematice kryptoměn ze dne 16. července 2021.

⁹⁹ § 4 odst. 8 zákona č. 253/2008 Sb., Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

osoby, podřadíme pod obor č. 81 i těžbu kryptoměn. Dle mého názoru tento přístup vyhovuje i výše popsané dikci zákona AML a těžba fakticky bude poskytování jiné obdobné služby spojené s virtuálním aktivem.

Dílčím základem daně budou příjmy, které osobě vznikly z podnikatelské činnosti jejímž předmětem bylo poskytování služeb spojených s virtuálními měnami snížené o režijní náklady na jejich dosažení, zajištění a udržení¹⁰⁰. Nejtypičtějším výdajem může být dle § 24 odst. 2 písm. t) bodu 3. pořizovací cena, vlastní náklady nebo reprodukční pořizovací cena kryptoměny (tedy cena, za kterou byla kryptoměna pořízena v době, kdy se o ní účtovalo) a to maximálně do výše příjmů z prodeje jednotlivého majetku. Najít se však bezesporu dají i další náklady, které by bylo možné uplatnit jako vynaložené v rámci podnikání s kryptoměnami, například náklady na internet, počítač nebo kancelář. Výši a odůvodněnost takových výdajů však musí poplatník prokázat. V rámci těchto příjmů může poplatník uplatnit výdaje procentem z příjmů, a to ve výši 60 % z příjmů z tohoto podnikání dle § 7 odst. 7 písm. b) ZDP. Poplatník v rámci těchto příjmů může též uplatnit daňovou ztrátu nebo její část dle § 34 ZDP, a to pokud podle jeho účetnictví, daňové evidence nebo záznamů o příjmech a výdajích jeho výdaje budou převyšovat příjmy ze samostatné činnosti. Tento postup je však zcela na bázi dobrovolnosti a je tedy pouze na poplatníkovi, zda tuto možnost využije či nikoliv.

2.3.4 Paušální daň

Od 1. ledna 2021 je zaveden nový institut paušální daně, který je založen na bázi dobrovolnosti. Poplatníkem daně v tomto režimu se může stát poplatník s příjmy pouze ze samostatné činnosti do milionu Kč (a dále příjmy od daně osvobozené, takové které nejsou předmětem daně, ze kterých je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby), která není plátcem DPH a nemá povinnost k registraci (s výjimkou registrační povinnosti identifikované osoby). Dále aby osoba mohla využít tohoto institutu, nesmí být účastna na veřejné obchodní nebo komanditní společnosti, nemůže být vůči ní vedeno insolvenční řízení a k prvnímu dni rozhodného zdaňovacího období této osobě nesmí neplynout příjmy ze závislé činnosti. Pokud se poplatník rozhodne do tohoto režimu vstoupit, musí, kromě splnění zákonných podmínek, podat správci daně ve stanovené lhůtě oznámení o této skutečnosti¹⁰¹.

Paušální daní je poté součet záloh na daň, v jejichž formě je daň vybírána, a která se platí za kalendářní měsíc¹⁰². V jedné platbě zahrnuta záloha na daň, záloha na pojistné na důchodové pojištění a státní politiku zaměstnanosti a záloha na veřejné zdravotní pojištění, což je nosnou

¹⁰⁰ § 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰¹ § 2a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² § 38lk odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

myšlenkou celého tohoto institutu. Záloha na daň z příjmů přitom v současnosti činí 100 Kč¹⁰³, záloha na důchodové pojištění 2976 Kč¹⁰⁴ a záloha na pojistné na zdravotní pojištění 2393 Kč¹⁰⁵.

Poplatník v režimu paušální daně nemá nárok na slevy na dani, daňové zvýhodnění, ani nemůže uplatnit daňovou ztrátu.

Správce daně uvádí, že pokud osoba nakládající s kryptoměnami splní podmínky stanovené v § 7a ZDP, nic jí nebrání vstoupit do paušálního režimu. Při přepočtu kryptoměn na fiat měnu pak GFR doporučuje využít údajů na www.coinmarketcap.com, kde je možné vyhledat vážený průměr (většiny) kryptoměn. Zjištěná hodnota se poté převede pro daňové účely na českou měnu dle § 38 ZDP¹⁰⁶.

2.3.5 Ostatní příjmy

Velká část uživatelů kryptoměn nenaplní podmínky danění pod režimem § 7 ZDP, například kvůli tomu, že transakce s kryptoměnami neprovádí tak často, aby naplnila podmínky při kterých se činnosti posuzuje jako podnikání. Přesto se takovým uživatelům díky kryptoměnám zvyšuje jejich majetek a tak takový příjem podléhá zdanění. V této situaci se příjem bude zdaňovat jako ostatní příjem dle § 10 odst. 1 písm. b) bod 3, jak uvádí i správce daně¹⁰⁷. Základním požadavkem pro zdanění je však ono již zmiňované navýšení majetku, přičemž toto je „*nutné chápat jako navýšení majetku obecně, nikoli jen navýšení majetku ve formě peněžní*“¹⁰⁸. Pod tímto ustanovením tak bude probíhat zdanění nejen při směně kryptoměny za fiat měnu, ale též její směna za zboží a služby.

Je snadné představit si situaci, kdy osoba nakládající s kryptoměnami fakticky naplní znaky podnikání, avšak nezaloží si živnosti (resp. nemá živnostenské oprávnění). Na otázku, jak takový příjem zdanit odpovídá judikatura, která uvádí, že „*provazuje-li fyzická osoba, byť dlouhodobě a samostatně, soustavnou činnost pod vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, aniž by měla živnostenské oprávnění, nejedná se o provozování živnosti.... Příjmy dosažené z této činnosti nelze podřadit pod § 7 odst. 1 písm. b) zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, a tvoří dílčí základ daně z příjmů podle § 10 citovaného zákona*“¹⁰⁹.

¹⁰³ § 38lk odst.7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁴ § 14 odst. 3 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ § 8a zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁶ Generální finanční ředitelství. Sdělení GFR k přístupu správce daně k problematice kryptoměn ze dne 16. července 2021.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ PELC, Vladimír. *Daně z příjmů*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2021, s. 157 (§ 10).

¹⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. září. 2007, sp. zn. 5 Afs 148/2006.

Dílním základem daně je v případě ostatních příjmů příjem snížený o výdaje, které jsou prokazatelně vynaložené na jeho dosažení.¹¹⁰ Rozsah výdajů, které je možné uplatnit, je tak například v komparaci s § 7 ZDP značně omezen, neboť nelze uplatnit výdaje navíc vynaložené i na zajištění a udržení zdanitelného příjmu. Takovým výdajem je u kryptoměn náklad na jejich pořízení a to včetně poplatků, které byly odvedeny burze nebo zprostředkovateli nákupu. Důkazní břemeno však vždy leží na poplatníkovi, je tedy nutné myslet na to, že výdaj, který poplatník nemá vůči správci daně jak prokázat, si nelze odečíst. Dalším rozdílem od příjmů ze samostatné činnosti je nemožnost uplatnění daňové ztráty.

2.4 Kryptoměny v kontextu daně z příjmů právnických osob

Příjem z kryptoměn může samozřejmě plynout nejen fyzické osobě, ale též osobě právnické. Předmětem daně spojeným s kryptoměnami tak bude stejně jako u fyzických osob převod kryptoměny na fiat měnu, směna jednoho druhu kryptoměny za jinou a směna zboží a služeb za kryptoměny. Nadto mají právnické osoby povinnost vést účetnictví, resp. jsou povinně účetními jednotkami podle Zákona o účetnictví a jsou tak povinny evidovat své příjmy, výdaje, veškerý majetek i závazky¹¹¹.

Stejně jako v případě osob fyzických, správce daně v současné chvíli neuznává žádné osvobození od daně v souvislosti s kryptoměnovými operacemi. Osobně mám však za to, že v případě právnických osob by se dalo teoreticky uvažovat o osvobození příjmu z nájemného družstevního bytu či nebytového prostoru plynoucí na základě nájemní smlouvy mezi bytovým družstvem a jeho členem (což obdobně platí i pro společnost s ručením omezeným a její společníky a pro spolek a jeho členy)¹¹². Nájem družstevního bytu a nebytového prostoru se řídí úpravou OZ, která, jak již bylo zmíněno v podkapitole 3.3.2., připouští, aby nájemné bylo plněno v nepeněžní formě, pokud je jeho majetková hodnota vyjádřena v penězích¹¹³. Pokud tedy bude splněna podmínka vyjádření hodnoty nájemného v penězích, mám za to, že fakt, že plnění je poskytnuto v kryptoměně, by nemělo být překážkou pro osvobození od daně.

Při stanovování základu daně u právnických osob se vychází z výsledku hospodaření¹¹⁴. Vzhledem k tomu, že není žádná speciální úprava zdanění kryptoměn, je (jak uvádí i správce daně) pro účely zjištění tohoto základu klíčové správné zaúčtování transakcí s kryptoměnami.¹¹⁵

¹¹⁰ § 10 odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹¹ § 1 odst. 2 písm. a) a § 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹² § 19 odst. 1 písm. c) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹³ § 2217 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁴ § 23 odst. 2 písm. a) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁵ Generální finanční ředitelství. Sdělení GŘ k přístupu správce daně k problematice kryptoměn ze dne 16. července 2021.

Obdobně jako u osob fyzických má správce daně za to, že těžba samotná nepodléhá zdanění jako příjem a uplatní se na ní daňový režim jako u zásob vlastní výroby. Příjmem právnické osoby pro daňové účely bude až směna kryptoměny. Obdobně jako u fyzických osob se bude opět jednat o nepeněžitý příjem, který je potřeba dle § 23 odst. 6 ZDP ocenit dle zákona o oceňování majetku. Správce daně na tyto transakce nahlíží jako na nákup a prodej věci, přičemž u směny kryptoměn na fiat měnu se dle jeho názoru jedná o příjem z prodeje nehmotné movité věci.¹¹⁶

Právnická osoba může uplatnit ty výdaje, které vynaložila na dosažení, zajištění a udržení svých příjmů¹¹⁷. V případě kryptoměn lze uplatnit jako výdaj pořizovací cenu kryptoměny, poplatky burze, ale též například náklady na internet, počítač a další související s podnikáním. Pořizovací cena kryptoměn se bude vypočítávat metodou FIFO nebo váženým aritmetickým průměrem, v závislosti na tom, kterou metodu právnická osoba zvolí. Od základu daně je možné odečíst daňovou ztrátu¹¹⁸.

2.5 Daň z přidané hodnoty ve vztahu ke kryptoměnám

Právním předpisem upravujícím DPH je zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Jak už plyne z ustanovení § 1 ZDPH, tato daň je velmi ovlivněna právními předpisy Evropské unie. Nejdůležitějším dokumentem v této oblasti je Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (dále jen „Směrnice o DPH“).

DPH funguje na tom principu, že „*daň je vybírána na každém stupni zpracování, avšak nikoliv z celého obrátu, ale pouze z toho, co bylo k hodnotě statku přidáno*“¹¹⁹. Plátce daně má však v určitých případech nárok na odpočet daně. To znamená, že tento plátce, který zdaňuje celou svoji produkci, má možnost daň, kterou státu odvede na výstupu, snížit o daň, kterou sám zaplatil na vstupu. Výstupem ve smyslu DPH rozumíme prodej zboží a služeb, které jsou daní zatíženy. Naopak vstupem jsou náklady, které musel daňový subjekt vynaložit na svoji produkci a v jejichž ceně byla daň obsažena.¹²⁰

Osobou povinnou k dani je dle § 5 ZDPH každá osoba nebo skupina, která samostatně uskutečňuje ekonomickou činnost, ať už tato činnost spočívá ve výrobě, prodeji zboží či poskytování služeb. Povinnou osobou může být osoba fyzická i osoba právnická¹²¹. Taková

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ § 23 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ § 34 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁹ VANČUROVÁ, Alena a kol., *Daňový systém ČR 2020*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2020, s. 300.

¹²⁰ Tamtéž, s. 302–303.

¹²¹ NOVOTNÁ, Monika. In: NOVOTNÁ Monika., OLŠANSKÝ, Václav. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 41 (§ 5).

osoba se dle § 6 ZDPH stává plátcem DPH, pokud vykáže v posledním kalendářním roce obrat alespoň jeden milion Kč. Podnikatel, který nevykáže v posledním kalendářním roce obrat, u kterého se stává plátcem daně povinně, nemá možnost využít odpočet daně na vstupu a nese tedy celou daňovou povinnost. Zákon však této osobě povinně k dani dává možnost dobrovolně se k dani registrovat¹²². Konečným poplatníkem je vždy spotřebitel pro něhož je daň obsažena už v ceně zboží a služeb.

Předmětem DPH je dle § 2 odst. 1 ZDPH dodání zboží za úplatu a poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani. Dále je předmětem DPH pořízení zboží z jiného členského státu za úplatu, ke kterému „*musí dojít v tuzemsku a zboží musí být pořízeno osobou povinnou k dani nebo právnickou osobou nepovinnou k dani*“¹²³ a pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu v případě, že „*jej pořizuje osoba nepovinná k dani za úplatu, a místo plnění je v tuzemsku*“¹²⁴. Zdanitelným plněním je dle § 2 odst. 2 ZDPH plnění, které je předmětem daně a zároveň není od daně osvobozené. Předmětem daně naopak není pořízení zboží, jehož dodání je z předmětu zboží vyňato dle § 2a ZDPH a dále nejsou předmětem daně plnění od daně osvobozená. Zbožím může být každá hmotná věc, dále právo stavby, živé zvíře, lidské tělo a jeho část, plyn elektrina, teplo a chlad¹²⁵. Za splnění zákonných podmínek mohou být zbožím také peníze a cenné papíry¹²⁶. Dodáním zboží se dle § 13 ZDPH rozumí převod práva nakládat se zbožím jako vlastník. Poskytování služeb, které jsou předmětem daně, definuje zákon v § 14 ZDPH. Lze shrnout, že se „*za poskytnutí služby považuje každá činnost, která není dodáním zboží, tedy činnost, se kterou není spojen převod práva nakládat se zbožím jako vlastník*“¹²⁷. Zákon stanoví, že aby dodání zboží či poskytnutí služby bylo předmětem DPH, je nutné, aby bylo úplatné. Úplatou zákon rozumí jak plnění v penězích, tak i plnění nepeněžité. Úplata však musí být poskytnuta v přímé souvislosti s plněním¹²⁸.

Základem daně je „*vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátcе za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, a to bez daně za toto zdanitelné plnění*“¹²⁹. Pokud je platba přijata před zdanitelným plněním, je, po snížení o daň, základem daně¹³⁰. Ve zvláštních případech může být, za splnění zákonných podmínek, základem daně též obvyklá cena bez daně, která je určena ke dni zdanitelného

¹²² § 94a odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

¹²³ NOVOTNÁ, Monika. In: NOVOTNÁ Monika., OLŠANSKÝ, Václav. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 5 (§ 2).

¹²⁴ Tamtéž, s. 5–6 (§ 2).

¹²⁵ § 4 odst. 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁶ § 4 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁷ NOVOTNÁ, Monika. In: NOVOTNÁ, Monika, OLŠANSKÝ, Václav. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 5 (§ 2).

¹²⁸ § 4 odst. 1 písm. a) bod 1. zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁹ § 36 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁰ § 36 odst. 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

plnění¹³¹. Cena obvyklá se stanovuje dle § 36 odst. 14 ZDPH jako cena „stejného nebo srovnatelného plnění, která je standardně sjednávána mezi poskytovatelem a příjemcem plnění, kteří jsou na sobě navzájem ekonomicky, kapitálově nebo personálně nezávislí, za podmínek volné hospodářské soutěže. Pro stanovení obvyklé ceny je relevantní i obchodní postavení poskytovatele a příjemce služby – zákon hovoří o stejném obchodním stupni. Jiná cena tak bude určena jako obvyklá ve vztahu mezi výrobcem a velkoobchodem, jiná ve vztahu mezi maloobchodem a konečným zákazníkem“¹³². V případě, že není možné určit obvyklou cenu na základě srovnatelného zboží či služby, určuje se cena „nejméně ve výši kupní ceny podobného zboží či služeb. Pokud není možné určení obvyklé ceny ani tímto způsobem, je obvyklou cenou nákladová cena v okamžiku dodání zboží a u služeb nejméně částka, která je ve výši celkových nákladů, které musela vynaložit osoba povinná k dani k poskytnutí této služby“¹³³. Z takto zjištěné obvyklé ceny je poté vypočítána daňová povinnost.

ZDPH rozeznává tři sazby daně. Základní sazba je ve výši 21 %, první snížená sazba je ve výši 15 % a druhá snížená sazba činí 10 %.

2.5.1 Směna kryptoměn na fiat měnu a naopak

V případě směny kryptoměn na fiat měnu je klíčovým rozhodnutím SDEU ve věci Hedqvist z roku 2015. Považuji za důležité zmínit, že předmětné rozhodnutí se zabývá konkrétně kryptoměnou Bitcoin, avšak není důvod, aby nebylo aplikovatelné na všechny kryptoměny, které jsou směňovány. Předmětem této věci byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, která byla podána švédským Nejvyšším správním soudem na základě řízení Skatteverket (švédský daňový úřad) proti Davidu Hedqvistovi. Hedqvist zamýšlel prostřednictvím obchodní společnosti poskytovat služby spočívající v oboustranném směňování fiat měny a kryptoměny Bitcoin a to přes internetovou stránku této společnosti. Před započnutím této činnosti požádal Hedqvist komisi pro daňové právo o předběžné stanovisko ohledně odvádění DPH z nákupu a prodeje kryptoměny Bitcoin. Skatteverket však proti tomuto rozhodnutí komise podal žalobu ke švédskému Nejvyššímu správnímu soudu a ten se na Soudní dvůr EU obrátil se dvěma předběžnými otázkami:

1. „Musí být čl. 2 odst. 1 směrnice o DPH vykládán v tom smyslu, že operace ve formě popsané jako směna virtuální měny za tradiční měnu a naopak, které jsou prováděny za úplatu započítávanou poskytovatelem při stanovování směnných kurzů, představují poskytování služeb za úplatu?“

¹³¹ § 36a odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

¹³² OLŠANSKÝ, Václav. In: NOVOTNÁ, Monika, OLŠANSKÝ, Václav. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 358 (§ 36).

¹³³ Tamtéž.

2. *Pokud je odpověď na první otázku kladná, musí být čl. 135 odst. 1 směrnice o DPH vykládán v tom smyslu, že výše uvedené směnné operace jsou osvobozeny od daně?*¹³⁴

Co do první položené otázky, došel SDEU k závěru, že operace s virtuální měnou Bitcoin, tak jak byly popsány v daném případě, skutečně představují poskytnutí služby za úplatu ve smyslu ustanovení čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice o DPH a v tomto smyslu musí být dané ustanovení vykládáno. Tyto závěry SDEU opřel o to, že o úplatné poskytnutí služby, které podléhá DPH, se jedná vždy, když existuje přímá souvislost mezi poskytnutou službou a protihodnotou, kterou osoba povinná k dani obdržela. Tato souvislost, dle dřívější judikatury¹³⁵, „*existuje, pokud je mezi poskytovatelem a příjemcem právní vztah, v rámci něhož jsou vzájemně poskytnuta plnění, přičemž odměna obdržaná poskytovatelem představuje skutečnou protihodnotu služby poskytnuté příjemci*“¹³⁶. Dle citovaného rozhodnutí by v daném případě byla tato podmínka splněna, neboť by „*mezi společností Hedqvista a jejími smluvními partnery existoval synallagmatický právní vztah, v jehož rámci se zúčastněné strany vzájemně zavazují převést částky v určité měně a přijmout za ně protihodnotu ve virtuální měně s obousměrným tokem nebo naopak*“¹³⁷. Odměna měla být jako protihodnota za tyto poskytnuté služby poskytnuta ve formě (a v hodnotě) marže, která byla již zahrnuta ve výpočtu směnného kurzu. SDEU rovněž uvádí, že není relevantní skutečnost, že poskytnutá odměna není ve formě zaplacení poplatku nebo určité provize. O poskytnutí zboží se nemůže dle SDEU jednat z toho důvodu, že Bitcoin, stejně jako fiat měny, není možné považovat za hmotný majetek, neboť nemá jiný účel než účel platidla¹³⁸. V tomto směru už není rozhodnutí zcela v souladu s aktuálním stavem, neboť je, především v posledních letech, možné pozorovat trend, kdy lidé do Bitcoinu (a jiných kryptoměn) spíše investují s cílem je poté se ziskem prodat (tedy směnit zpět se ziskem na fiat měnu). Často tak mají kryptoměny více než účel alternativního platidla účel jakéhosi alternativního investičního nástroje.

U druhé otázky SDEU došel k závěru, že poskytování těchto služeb, které spočívají ve směně fiat měny na virtuální měnu Bitcoin a naopak za odměnu (tou je zaplacení marže), musí být podřazeno pod čl. 135 odst. 1 písm. e) směrnice o DPH. Jako takové je toto poskytování služeb ve smyslu tohoto ustanovení od DPH osvobozeno. Naopak takovéto poskytování služeb nespadá do rozsahu působnosti ustanovení čl. 135 odst. 1 písm. d) a f) směrnice o DPH¹³⁹. Tyto závěry SDEU podpořil, mimo jiné, argumentem, že Bitcoin je smluvním platidlem a proto není možné tyto transakce a služby s nimi spojené považovat za běžný účet ani za vkladový účet,

¹³⁴ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 22. října 2015, *Skatteverket v. David Hedqvist*, C-264/14 (v el. sb. rozh.), bod 21.

¹³⁵ Srov. např. Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 27. března 2014, *Le Rayon d'Or SARL v. Ministre de l'Économie et des Finances*, C-151/13 (v el. sb. rozh.), bod 29.

¹³⁶ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 22. října 2015, *Skatteverket v. David Hedqvist*, C-264/14 (v el. sb. rozh.), bod 27.

¹³⁷ Tamtéž, bod 28.

¹³⁸ Tamtéž, bod 24.

¹³⁹ Tamtéž, bod 58.

platbu nebo převod ve smyslu čl. 135 odst. 1 písm. d) směrnice o DPH¹⁴⁰. Osvobození dle čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice o DPH dopadá na cenné papíry ke kterým je vázáno vlastnické právo v právnických osobách a tzv. „jiné cenné papíry“, které je však s přihlédnutím k jejich povaze nutné považovat za srovnatelné s cennými papíry, které jsou vymezené v daném ustanovení. SDEU Bitcoin za takový cenný papír nepovažuje a tento fakt označuje za nesporný¹⁴¹.

Jak již bylo nastíněno v předcházejících odstavcích, dílčí závěry tohoto rozhodnutí ohledně toho, že Bitcoin má pouze účel alternativního platidla, které je jako takové akceptováno oběma smluvními stranami, považují někteří odborníci na tuto problematiku za již praxí překonané, či jeho následování za problematické¹⁴². Jak jsem již zmínila v předcházejících odstavcích, v posledních letech je možné pozorovat odklon od takového využití kryptoměn a uživatelé s nimi nakládají spíše jako s alternativním investičním nástrojem¹⁴³. Zároveň Bitcoin není jedinou kryptoměnou a ne každá kryptoměna je akceptována jako platební prostředek. V tomto směru se s tezí o překonání rozhodnutí do jisté míry ztotožňuji. Pokládám si tedy otázku, zda by tento odklon od prvotního účelu kryptoměn, mohl vést k tomu, že by s postupující praxí mohlo být dosaženo závěru, že směna kryptoměn za fiat měnu nadále nespadá pod rozsah činností osvobozených od DPH, neboť primární účel platidla, pro který bylo o osvobození těchto činností rozhodnuto, je značně upozaděn a tím pádem se vytrácí důvod pro tento přístup. Na druhou stranu však v době psaní této diplomové práce, jak již bylo v textu zmíněno, uznal Salvador Bitcoin jako zákonné platidlo, které má být užíváno souběžně s americkým dolarem. Nelze vyloučit, že další země budou tento krok následovat¹⁴⁴ a pokud se tak stane, mohl by, dle mého názoru, být konkrétně Bitcoin legitimizován jako měna. Tím pádem by mohl, alespoň pro tuto konkrétní kryptoměnu, být argument platidla opět relevantním a aktuálním.

¹⁴⁰ Tamtéž, bod. 42.

¹⁴¹ Tamtéž, bod 54 a 55.

¹⁴² Shodně s tím např. HANYCH, Michal. Zdanění kryptoměn. *Bulletin KDP ČR* [online], 2019, č. 2, s. 45–52 [cit. 21. června 2021]. Dostupné z: <https://www.kdpcr.cz/bulletin/2019>, s. 48.

¹⁴³ K tomu více např. Kolektiv autorů – redakce. *První fond v Česku umožňuje investici do kryptoměn* [online]. *investicniweb.cz*, 31. 1. 2021 [cit. 21. června 2021]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/prvni-fond-v-cesku-umoznuje-investici-do-kryptomen>

¹⁴⁴ MUIRHEAD, Calum. *Bitcoin adoption: Which countries could follow El Salvador?* [online]. *proactiveinvestors.com*, 13. 6. 2021 [cit. 21. června. 2021]. Dostupné z: <https://www.proactiveinvestors.com/companies/news/952102/bitcoin-adoption-which-countries-could-follow-el-salvador-952102.html>.

Dle této judikatury SDEU je tedy v současné době v našem právním řádu směna kryptoměn na fiat měnu (a naopak) podřazena pod směnářenskou činnost dle § 54 odst. 1 písm. i) ZDPH, což je finanční činnost, která je od DPH dle § 51 odst. 1 písm. c) ZDPH osvobozena¹⁴⁵.

2.5.2 Dodání zboží a poskytnutí služeb za úplatu kryptoměnou

Zákon v § 36 odst. 6 písm. d) ZDPH výslovně upravuje situaci, kdy je zboží nebo služba placena prostřednictvím kryptoměny. Co do terminologie, ustanovení vychází z definice virtuální měny tak, jak ji definuje zákon AML.

V tomto konkrétním případě je základem daně tzv. cena obvyklá. Pokud tedy dojde k úplatě za dodání zboží či poskytnutí služby kryptoměnou, není možné určit zdanitelné plnění na základě převodu směnného kurzu na fiat měnu.

Zdanění plnění cenou obvyklou umožňuje členským státům čl. 80 směrnice o DPH. V mezích tohoto ustanovení mohou tyto státy přijmout opatření, „na základě kterých se může v určitých případech stanovit základ jiným způsobem, než dle obecných pravidel“¹⁴⁶ a to za účelem zabránění daňových úniků nebo vyhýbání se daňové povinnosti. Aby k tomuto kroku mohly členské státy přistoupit, musí mezi osobou povinnou k dani a osobou, které bylo dodáno zboží či poskytnuta služba, existovat rodinné nebo jiné úzké vazby a zároveň musí být protiplnění nižší než obvyklá cena za splnění dalších podmínek, které jsou uvedeny pod písmeny a) – c) tohoto ustanovení. Společným prvkem pro všechny tyto podmínky je, že v daném případě není nárok na odpočet daně. Pro účely tohoto ustanovení je za úzké (právní) vazby považován vztah zaměstnavatel – zaměstnanec nebo zaměstnancova rodina a jiné osoby s ním úzce spojené¹⁴⁷. Členské státy poté mohou tato opatření vymežit pro určité kategorie dodavatelů, poskytovatelů, pořizovatelů nebo příjemců¹⁴⁸. Z judikatury SDEU, konkrétně z rozsudku *Balkan and Sea Properties* ze dne 26. dubna 2012, vyplývá, že toto ustanovení je výjimkou z obecného pravidla pro stanovení základu daně při dodání zboží či poskytnutí služby dle čl. 73 Směrnice o DPH¹⁴⁹ a „taková výjimka musí být vykládána restriktivně“¹⁵⁰ a členské státy mohou skrze tuto výjimku

¹⁴⁵ NOVOTNÁ, Monika. In: NOVOTNÁ, Monika, OLŠANSKÝ, Václav. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 436 (§ 54).

¹⁴⁶ BERGER, Wolfgang a kol. *Směrnice ES o dani z přidané hodnoty. Praktický komentář*. Praha: 1. VOX, 2010, s. 316 (čl. 72 - 92).

¹⁴⁷ Čl. 80 odst. 1 Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty. Úř. věst. L 347, 11. prosince 2006, s. 1—118.

¹⁴⁸ Čl. 80 odst. 2 Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty. Úř. věst. L 347, 11. prosince 2006, s. 1—118.

¹⁴⁹ Ze kterého vyplývá, že základem daně je vše, co zahrnuje protiplnění, které dodavatel či poskytovatel získal (případně má získat) od pořizovatele, příjemce nebo třetí osoby za dodání dotčeného zboží či poskytnutí služby.

¹⁵⁰ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 26. dubna 2012, *Balkan and Sea Properties ADSITS a Proadinvest OOD v. Direktor na Direkcija „Obžalvane i upravljenje na izpalnenieto“ – Varna pri Centralno upravljenje na Nacionalnata agencija po pribodite*, spojené věci C-621/10 a C-129/11 (v el. sb. rozh.), bod 45.

předcházet daňovým únikům pouze tehdy, když „osoba dotčená plněním nemá nárok na plný odpočet“¹⁵¹. Zároveň je nutné čl. 80 Směrnice o DPH vykládat taxativně, tedy podmínky v něm uvedené nemohou být rozšiřovány a „vnitrostátní právní úprava tudíž nemůže na základě tohoto ustanovení stanovit, že základem daně je obvyklá cena plnění, i v jiných případech, než jsou případy vyjmenované v uvedeném ustanovení“¹⁵². Nadto SDEU v navazující judikatuře uvádí, že protiplnění získané za dodané zboží či služby poskytnuté osobou povinnou k dani je základem daně a toto protiplnění je hodnotou „skutečně obdrženu, a nikoli hodnotou určenou podle objektivních kritérií. Kromě toho musí být uvedené protiplnění vyjádřitelné v penězích“¹⁵³ a pokud „plnění není uskutečněno mezi stranami, mezi kterými existují vazby ve smyslu článku 80 směrnice o DPH... je nutné články 73 a 80 uvedené směrnice vykládat v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení... podle kterého je u plnění základem daně obvyklá cena dodaného zboží či poskytnutých služeb, jestliže protiplnění za daně plnění je zcela tvořeno zbožím či službami“¹⁵⁴.

Na základě této citované judikatury SDEU je však patrný rozpor vnitrostátního práva s právem EU, neboť § 36 odst. 6 písm. d) ZDPH hovoří o obvyklé ceně jako základu daně už při samotném použití virtuálního aktiva. Nejsou tak naplněny podmínky užití čl. 80 Směrnice o DPH, neboť není vyžadováno, aby existovaly vyžadované vazby mezi osobami, protiplnění bylo nižší než obvyklá cena a alespoň jedna ze stran neměla nárok na odpočet daně. Zároveň je v případě užití kryptoměny jako platidla možné určit jeho hodnotu (která je vzhledem k existenci burz a kurzů na nich uváděných, dle mého názoru, dokonce hodnotou objektivní) a nepochybně je možné takové protiplnění vyjádřit v penězích. Pokud mezi osobami, které k nákupu zboží a služeb užijí kryptoměny, neexistuje vztah předpokládaný čl. 80 Směrnice o DPH, mám za to, že není důvod, proč by měl být základ daně určen jako obvyklá cena. V přímém rozporu s výše citovanou judikaturou SDEU tak vnitrostátní úprava užívá tohoto institutu nad rámec případů, na které ustanovení míří. Důvodová zpráva k tomuto ustanovení se s takovým případným rozporem s právem EU nijak nevypořádává. Omezuje se pouze na konstatování, že ustanovení má být aplikováno na případy, kdy virtuální aktivum v daném případě představuje alternativu platebního prostředku, který není státem uznanou měnou a neexistují pro něj oficiální směnné kurzy¹⁵⁵. Rovněž dostupná rozdílová tabulka návrhu předpisu ČR s legislativou EU¹⁵⁶ se nevěnuje žádnému výkladu tohoto ustanovení. Shodně

¹⁵¹ Tamtéž, bod 48.

¹⁵² Tamtéž, bod 51.

¹⁵³ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 19. prosince 2012, *Direktor na Direktsia 'Obzhalvane i upravlennie na izpalnenieto' — grad Burgas pri Tsentralno upravlenie na Natsionalnata agentsia za pribodite v Orfey Bulgaria EOOD*, věc C-549/11 (v el. sb. rozh.), bod 44.

¹⁵⁴ Tamtéž, bod 49.

¹⁵⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 80/2019 Sb., třetí část, str. 220.

¹⁵⁶ Rozdílová tabulka návrhu předpisu ČR s legislativou EU, dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=206&CT1=0>

v tomto ustanovení ZDPH shledává rozpor např. Hanych¹⁵⁷ nebo Pirátská strana, která si ohledně této konkrétní problematiky nechala zpracovat analýzu, která též došla k závěru o rozporu s právem EU¹⁵⁸.

V souvislosti s nákupem zboží a služeb za kryptoměny je vhodné zmínit i institut ručení příjemce zdanitelného plnění. Příjemce zdanitelného plnění totiž ručí dle zákona za nezaplacenou daň, pokud byla úplata, byť jen zčásti, poskytnuta ve formě virtuálního aktiva¹⁵⁹. V takovém případě „není zkoumáno, zda příjemce plnění věděl nebo měl a mohl vědět o tom, že z transakce nebude odvedena daň, je postačující, že transakce naplnila zákonné znaky vymezené v komentovaném ustanovení.“¹⁶⁰ Pokud tedy plátce neodvede DPH z těchto směn, může být daň vyžadována po příjemci plnění a to bez toho, aniž by šlo o zaviněné jednání na straně příjemce. Shodují se s názory, že pouhé užití kryptoměn samo o sobě nezakládá úmysl dopustit se daňových podvodů, jak jemně naznačuje důvodová zpráva¹⁶¹. Mám tak za to, že je nespravedlivé ručit za (ne)odvedení daně bez toho, aniž by se muselo prokazovat zavinění, či alespoň znalost nebo povědomí o skutečném stavu situace (tedy že kryptoměny jsou užity právě proto, aby byl spáchán daňový podvod).

2.5.3 Těžba kryptoměn a DPH

Jak bylo popsáno v úvodu této diplomové práce, těžba kryptoměn spočívá v ověřování transakcí pro jinou osobu, přičemž těžaři náleží za ověření odměna. V případě těžby však není známa identita účastníků transakce¹⁶². Těžář neví, pro kterou konkrétní osobu transakce ověřuje a osoba, která zadává příkaz k transakci kryptoměny neví, který konkrétní těžář provede ověření této operace. Tím pádem neexistuje přímá souvislost mezi poskytnutím takové služby a protiplněním, které osoba povinná k dani skutečně obdrží, což musí být dle ustálené judikatury SDEU naplněno, aby byla činnost předmětem daně dle čl. 2 odst. 1 písm. c) směrnice o DPH¹⁶³. K závěru, že těžba kryptoměn není na území EU a členských států předmětem DPH došel v roce 2020 též OECD. Argumentace je rovněž postavena na faktu, že chybí přímé spojení mezi protiplněním a poskytnutou službou. Těžba jako taková nevytváří právo na protiplnění

¹⁵⁷ HANYCH, Michal. Zdanění kryptoměn. *Bulletin KDP ČR* [online], 2019, č. 2, s. 45–52 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: <https://www.kdpcr.cz/bulletin/2019>, s. 52.

¹⁵⁸ MARTÍNEK, Tomáš. Návrh vlády ohledně kryptoměn je patrně v rozporu s právem EU [online]. *piratskelisty.cz*, 19. prosince 2018 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: https://www.piratskelisty.cz/clanek-2251-navrh-vlady-ohledne-kryptomen-je-patrne-v-rozporu-s-pravem-eu?fbclid=IwAR0CVBCJMv4hAWFq9eZfXS29rKsHIHFx4tdsdAUVjSpDBM9cE7_xm_ncbSI

¹⁵⁹ § 109 odst. 2 písm. d) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁰ NOVOTNÁ, Monika. In: NOVOTNÁ, Monika, OLŠANSKÝ, Václav. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 699 (§ 109).

¹⁶¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 170/2017 Sb., část druhá, str. 211.

¹⁶² LÁNSKÝ, Jan. *Kryptoměny*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 57.

¹⁶³ Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 3. března 1994, R. J. *Tolsma v. Inspecteur der Omzetbelasting Leeuwarden*, C-16/93 (v el. sb. rozh.), body 13 a 14.

a tedy neexistuje ani synallagmatický vztah mezi uživatelem a těžařem¹⁶⁴. Shodné stanovisko zaujímá i správce daně, který argumentuje tím, že se „jedná o specifickou činnost, při níž není uzavřen žádný smluvní vztah a ani neexistuje žádný příslib jakéhokoliv subjektu, že oproti přijetí kryptoměny poskytnou protihodnotu“¹⁶⁵.

Jako odlišnou situaci Hanych uvádí tzv. těžbu v poolu¹⁶⁶. Vzhledem k tomu, že v tomto případě je odměna za vytěžení bloku, tedy ověření transakce, mezi těžaře víceméně pravidelně rozdělována, existuje zde dle jeho názoru přímá souvislost mezi službou a protiplněním. V takovém případě jsou by mohly být naplněny předpoklady, které odůvodňují podřazení této činnosti pod předmět DPH. Těžáři v rámci těžby v poolu však spojují své výpočetní výkony výhradně k těžbě kryptoměn a proto má Hanych za to, že „úplata přijatá poolem za poskytované služby spadá do režimu služby osvobozené od DPH bez nároku na odpočet“¹⁶⁷. Naopak Hoppe na těžbu v poolu nahlíží jako na „pronájem, resp. poskytnutí služby za úplatu osobě povinné k dani“¹⁶⁸ a uvádí, že je dostatečně splněna podmínka přímé souvislosti a jedná se tedy o předmět daně.

Hanych dále uvádí, že v České republice těžba kryptoměn není v současnosti předmětem DPH a není u ní nárok na odpočet DPH na vstupu, což znamená, že těžaři veškeré vybavení potřebné pro těžbu kryptoměn nakupují s daní, kterou nemají možnost si odečíst¹⁶⁹. S tím koresponduje i vyjádření GFŘ na můj dotah ohledně této problematiky¹⁷⁰. Avšak Jelínek uvádí, že se ve své praxi setkává s tím, že daňová kontrola dochází k závěru, že těžba podléhá DPH a je možné uplatnit odpočet¹⁷¹. Na základě těchto informací se domnívám, že sám správce daně nemá v rámci daňových kontrol jednotný postup, dle kterého by se řídil, což by však bylo nadmíru vhodné.

¹⁶⁴ OECD. *Taxing Virtual Currencies: An Overview Of Tax Treatments And Emerging Tax Policy Issues* [online]. OECD, Paris, 12. října 2020. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/taxing-virtual-currencies-an-overview-of-tax-treatments-and-emerging-tax-policy-issues.htm>, s. 35

¹⁶⁵ Generální finanční ředitelství. Sdělení GFŘ k přístupu správce daně k problematice kryptoměn ze dne 16. července 2021.

¹⁶⁶ Princip těžby v poolu je též podrobněji popsán v úvodu diplomové práce.

¹⁶⁷ HANYCH, Michal. Zdanění kryptoměn. *Bulletin KDP ČR* [online], 2019, č. 2, s. 45–52 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: <https://www.kdpcr.cz/bulletin/2019>, s. 51.

¹⁶⁸ HOPPE, Gabriela. *Bitcoin a další kryptoměny. Auditor* [online], 2018, č. 5, s. 27 - 29 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/file/5418/2018-auditor-05.pdf>, s. 29.

¹⁶⁹ HANYCH, Michal. In: *BINANCE, Kryptoměny a daně ve firmách v Česku a na Slovensku* [online]. youtube.com, 24. února 2021 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=hEuRGXesd_Q, minuta 17:18 - 18:15.

¹⁷⁰ Generální finanční ředitelství. Sdělení GFŘ k přístupu správce daně k problematice kryptoměn ze dne 16. července 2021.

¹⁷¹ VESELÝ, František. *Zdanění kryptoměn má mnohá úskalí. Expert radí jak na to* [online]. Investujeme.cz, 23. dubna 2020 [cit. 22. června 2021]. Dostupné z: <https://www.investujeme.cz/clanky/zdaneni-kryptomen-ma-mnoha-uskali-expert-radi-jak-na-to/>.

3 (Ne)danění kryptoměn a trestněprávní následky s tím spojené

Mnozí uživatelé kryptoměny považují za zcela anonymní a tak jsou přesvědčeni, že pokud nepřiznají a neodvedou daň, správce daně nemá, jak by se o této skutečnosti dozvěděl. Pokud je však provedeno více transakcí, je možné „analyzovat veřejně dostupných informací“¹⁷² určit množinu těchto transakcí v blockchainu a z této historie transakcí následně určit adresy, které se vážou k tzv. pseudoidentitě¹⁷³. Navíc ve chvíli, kdy člověk s kryptoměnami obchoduje, uvádí na burze informace o své osobě. Burzy jsou jakožto osoby poskytující služby spojené s virtuálním aktivem podle zákona AML povinnou osobou¹⁷⁴ a tak mají povinnost provést identifikaci klienta vždy, když hodnota obchodu překročí částku 1000 EUR¹⁷⁵. Dále pak zákon zavazuje tyto povinné osoby uchovávat informace po dobu 10 let¹⁷⁶. Janda, specialista na trasování a anonymitu kryptoměn, uvádí, že v rámci jeho praxe finanční úřady nejsou jedním z klientů, kteří by vyžadovali trasování transakcí s kryptoměnami a obecně se nesnaží u konkrétních lidí trasovat konkrétní transakce. Naopak policie je v současné době již schopna trasovat kryptoměny na poměrně dobré úrovni¹⁷⁷. Mám však za to, že s vyšší frekvencí využívání kryptoměn bude narůstat i schopnost a vůle správce daně trasovat porušení daňových zákonů.

Pokud poplatník nezdaní své příjmy pocházející z kryptoměn vystavuje se tak riziku nejen daňového, ale i trestního řízení. Výsledkem daňového řízení by měla být správně zjištěná daňová povinnost a tento výsledek spočívá z velké míry na provedených důkazech a správce daně má dostatek pravomocí, díky kterým může tyto důkazy obstatat¹⁷⁸. V rámci dokazování porušení daňových zákonů v souvislosti s kryptoměnami považují za jednu z nejdůležitějších (či nejvýhodnějších) pravomocí možnost dožadování součinnosti po povinných osobách dle zákona AML dle § 57a odst. 1 DŘ. Těmito osobami jsou, jak bylo již rozebráno v předcházejícím textu, osoby, které poskytují služby spojené s virtuálním aktivem, nepochybně tedy přímo burzy kryptoměn. Na rozdíl od trestního řízení však neleží důkazní povinnost

¹⁷² LÁNSKÝ, Jan. *Kryptoměny*. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2018, s. 57.

¹⁷³ Pozn.: Pseudoidentita odpovídá reálné osobě a její identitě, ale tato osoba může mít zároveň i více různých pseudoidentit. LÁNSKÝ, Jan. *Kryptoměny*. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2018, s. 57.

¹⁷⁴ § 2 odst. 1 písm. l zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁵ § 7 odst.1 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁶ § 16 odst. 1 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁷ LUKÁČ, Petr. Finanční úřady kryptoměny zatím hledat neumí, ale policie je čím dál aktivnější, říká bitcoinový detektiv Aleš Janda, čas 14:23 - 15:04 [online]. Podcast Krypto Insider. Podcasty.hn.cz, 9. června 2021 [cit. 30. června 2021]. Dostupné z: <https://podcasty.hn.cz/c1-66930750-financni-urady-kryptomeny-zatim-hledat-neumi-ale-policie-je-cim-dal-aktivnejsi-rika-bitcoinovy-detektiv-ales-janda>.

¹⁷⁸ LICHNOVSKÝ, Ondřej. In: LICHNOVSKÝ, Ondřej a kol. *Trestní právo daňové*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 29.

na orgánu veřejné moci, ale „tíží primárně daňový subjekt“¹⁷⁹. V praxi to znamená, že pokud se správci daně podaří přiřadit konkrétní transakce s kryptoměnami ke konkrétní osobě, leží primárně na ní důkazní břemeno, že tyto transakce nepodléhají zdanění, či že je zdanila správným způsobem a ve správné výši a vyvrátit tak pochybnosti. V případě, že by finanční správa začala tyto operace více trasovat, by se tak nedalo ze strany daňových poplatníků spoléhat na výše popsanou pseudoanonymitu. Kromě doměření daně, což je následkem toho, že daňový subjekt neunesl své důkazní břemeno, může správce daně nadto uložit i penále. To představuje „*sankci za porušení povinností souvisejících s nesprávně tvrzenou a odvedenou daní*“¹⁸⁰. A i ono penále, byť uložené v daňovém řízení, má dle judikatury povahu trestu¹⁸¹.

Společně s rizikem vedení daňového řízení se osoba, která nezdaní dani podléhající transakce s kryptoměnami, vystavuje i riziku řízení trestního. Právě daňové řízení je prvním vodítkem, které naznačuje, že došlo ke zkrácení daně. Literatura uvádí, že trestní oznámení správce daně je často spouštěčem trestního řízení.¹⁸² Na rozdíl od daňového řízení, v řízení trestním leží důkazní břemeno na orgánech v trestním řízení činných. Tyto orgány mohou vycházet i z výsledku daňového řízení a jeho podkladů, ale jedná se pro ně o „*předběžnou otázku, kterou pro svůj vlastní výsledek řízení musejí posuzovat samostatně*“¹⁸³. Může tak nastat situace, kdy výsledek daňového a trestního řízení bude rozdílný či bude v každém řízení doměřena odlišná výše daně.

Pokud nedojde ke zdanění kryptoměn a v důsledku toho dojde ke zkrácení daně alespoň o sto tisíc Kč, bude se dle TZ jednat o trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 240 TZ. Ustanovení postihuje ty případy, kdy se pachatel, kterým může být jak trestně odpovědná fyzická osoba, tak i osoba právnická, snaží (mimo jiné) skrýt svoji platební povinnost. Zkrácením daně se rovněž rozumí situace, kdy sice k zaplacení určité částky na dani dojde, avšak jednáním pachatele je vyměřená daň nižší. K takovému jednání by nepřiznáním příjmů z kryptoměn nepochybně došlo. Komentářová literatura přitom uvádí, že zkrácení je možné spáchat jak jednáním, tak i opomenutím konání, ke kterému je daňový subjekt povinen¹⁸⁴. Ustanovení tak bude dopadat i na situaci, kdy daňový subjekt podá daňové přiznání, avšak nezahrne do něj příjmy z kryptoměn (či neodvede DPH) a to jak úmyslně, tak i proto, že „opomene“ fakt, že i tyto tvoří část jeho příjmu (případně, že operace podléhala DHP).

¹⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. 1 Afs 92/2015.

¹⁸⁰ NOVÁKOVÁ, Petra. In: LICHNOVSKÝ, Ondřej, ONDRÝSEK, Roman a kol. *Daňový řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 986 (§251).

¹⁸¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. listopadu 2015, sp. zn. 4 Afs 210/2014.

¹⁸² LICHNOVSKÝ, Ondřej. In: LICHNOVSKÝ, Ondřej a kol. *Trestní právo daňové*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 57.

¹⁸³ Tamtéž, s. 60.

¹⁸⁴ VICHEREK, Roman. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 1945 - 1949 (§240).

Trestný čin je dokonán nezaplacením daně v zákoně předepsané výši a termínu. Na tyto případy je možné aplikovat institut účinné lítosti dle § 33 TZ. Jednou z podmínek jeho uplatnění je jednání pachatele, kterým škodlivému následku trestného činu zamezí nebo jej napraví. Pachateli tak může zaniknout trestní odpovědnost za tento trestný čin, pokud by daň (či částku, o kterou mu daň byla vyměřena nižší) dobrovolně zaplatil. Zde je nutné upozornit, že ustálená judikatura nepovažuje za dobrovolné takové jednání, ke kterému se pachatel uchýlil z toho důvodu, že má za to, že trestný čin je již prozrazen nebo mu hrozí trestní stíhání. K uplatnění účinné lítosti tedy nedojde, pokud daňový subjekt zaplatí daň či její nedoplatek například až po jeho zjištění při daňové kontrole atd.¹⁸⁵

Mohlo by se zdát, že pokud by došlo jak k uložení penále, tak k potrestání v rámci trestního práva, jednalo by se o porušení zásady *ne bis in idem*. Teoreticky opravdu dojde ke dvojímu potrestání takové osoby, jednou v řízení daňovém a jednou v řízení trestním, ve zdánlivě stejné věci. Podle judikatury ESLP je však takový postup přípustný, pokud je mezi daňovým a trestním řízením úzká věcná souvislost a zároveň i souvislost časová.¹⁸⁶

Lze, dle mého názoru, shrnout, že ačkoliv v současné chvíli finanční správa není co do trasování a odhalování kráčení daní v souvislosti s kryptoměny vyloženě aktivní, má poměrně efektivní nástroje, jak by v případě zájmu mohla takové jednání postihovat. V případě zahájení i trestního řízení se tak osoba, která nedaní kryptoměny vystavuje riziku jak v daňovém, tak trestním právu.

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 1952.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 1959.

4 Prístup de lege ferenda

Zdanění kryptoměn a jejich problematika obecně je bezesporu (nejen) pro správce daně a zejména MF výzvou. Mám za to, že by mělo MF vyjít daňovým poplatníkům vstříc a vydat doporučení či oficiální stanovisko pro veřejnost, jakým způsobem mají v této oblasti postupovat a jaké jsou jejich povinnosti vyplývající z transakcí s kryptoměnami. Inspirací může být například Slovensko, kde MF vydalo Metodické usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien, ve kterém je stanoven způsob zdanění v rámci daně z příjmu¹⁸⁷. Myslím si, že tímto postupem by došlo k méně případům vyhýbání se či opomínání daňové povinnosti subjektů a tím pádem by se zlepšil a zefektivnil i výběr daní. Rovněž by bylo vhodné postavit ze strany státních orgánů najisto, zda těžba kryptoměn, včetně těžby v poolu, podléhá či nepodléhá DPH. Celou situaci by nepochybně nejvíce z mého pohledu zjednodušilo, pokud by byl přehodnocen pohled na kryptoměny a ty byly pro daňové účely považovány například za kapitálový majetek, který je od daně osvobozený, jak navrhuje například Papoušková¹⁸⁸.

Východiskem by přitom mohl být například přístup Německa, který na kryptoměny nahlíží jako na soukromé peníze a pokud je kryptoměna držena déle než rok, je od daně osvobozena. Pokud je kryptoměna držena kratší dobu, než jeden rok, je od daně osvobozena, pokud její směna nepřesáhne částku 600 EUR¹⁸⁹. Tento přístup považuji za rozumný kompromis mezi jistou vstřícností směrem k daňovým subjektům, respektováním původního účelu kryptoměn a zároveň snahou o zachování příjmu státního rozpočtu.

Rovněž by řešením či inspirací zákonodárci mohla být nově přijatá právní úprava Rakouska. Dle této úpravy bude daň z příjmů z kryptoměn podléhat sazbě 27,5 %. Touto sazbou jsou v Rakousku zdaněny akcie. Předmětem daně by měl být realizovaný zisk, kterým je kladný rozdíl mezi pořizovací a prodejní cenou¹⁹⁰. Tato úprava v souladu s úpravou tuzemskou daní zisk, ovšem díky konkrétní úpravě „šité na míru“ by v případě daně z příjmu odpadl problém s tím, v jakém režimu příjem zdanit.

¹⁸⁷ Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Metodické usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien. [online]. Dostupné z:

https://www.mfsr.sk/files/archiv/files_to_export_2019.0.7_14.41/files/archiv/financny-spravodajca/4577/2/Usmernenie-k-virtualnym-menam.pdf

¹⁸⁸ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. ZDAŇOVAT PŘÍJMY Z BITCOINU – ANO, ČI NE? *Acta Universitatis Carolinae Iuridica* [online], 2018, č. 1/2018, s. 111 - 118 [cit. 20. září 2021]. Dostupné z:

<https://doi.org/10.14712/23366478.2017.44>, s. 118.

¹⁸⁹ HAMACHER, Adriana, GRAVES, Stephen. *11 Countries That Don't Tax Bitcoin Gains (2021)* [online]. decrypt.co, 13. září 2021 [cit. 20. září 2021]. Dostupné z: <https://decrypt.co/43513/countries-that-dont-tax-bitcoin-gains>.

¹⁹⁰ ČTK, mtm. *Rakousko zdaní bitcoin a další kryptoměny, vlastníci zaplatí 27,5 procenta* [online]. idnes.cz, 9. listopadu 2021 [cit. 11. listopadu 2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/bitcoin-kryptomena-dan-rakousko-finance.A211109_150038_eko-zahranicni_mato.

Co se současného vývoje právní úpravy týká, na kryptoměny reaguje plánovaná novela směrnice Rady 2011/16/EU ze dne 15. února 2011 o správní spolupráci v oblasti daní a o zrušení směrnice 77/799/EHS (tzv. DAC 8). Směrnice by měla obsahovat výměnu informací o kryptoměnách a elektronických penězích a slibuje koordinaci v oblasti sankcí za porušení povinnosti tyto informace oznamovat. Finančním úřadům by v takovém případě měly být poskytnuty nové možnosti, jak zabraňovat daňovým podvodům a únikům.¹⁹¹ Bude zajímavé sledovat, jakým způsobem na tuto novelu zareaguje český právní řád, vzhledem k tomu, že v současnosti je v této problematice spíše laxním.

Rovněž není do budoucna, dle mého názoru, vyloučeno, že na úrovni EU bude v rámci klimatické politiky EU a jejích cílů daňově zatížena (odlišně od stávající praxe) těžba kryptoměn, a to především kvůli její vysoké spotřebě energie¹⁹². V tomto případě se však jedná čistě o moji domněnku, která se v současné chvíli nezakládá na žádném oficiálním vyjádření. To, že by se z těchto důvodů dočkala těžba kryptoměn zvláštního zdanění v ČR, mám v současné chvíli za nepravděpodobné. Částečně i z toho důvodu, že je očekávané, že cena energií bude do budoucna stoupat a tak je možné, že se část těžbařů přesune do zahraničí.

¹⁹¹ HOOR, R., Oliver, BENTLEY, Marie. *Crypto Assets are Focus of Upcoming Exchange of Information—DAC8* [online]. news.bloombergtax.com, 15. března 2021 [cit. 20. září 2021]. Dostupné Z: <https://news.bloombergtax.com/daily-tax-report-international/crypto-assets-are-focus-of-upcoming-exchange-of-information-dac8>.

¹⁹² CRIDDLE, Cristina. *Bitcoin consumes 'more electricity than Argentina'* [online]. bbc.com, 10. února. 2021 [cit. 20. září 2021]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/technology-56012952>

Závěr

Diplomová práce se zabývala problematikou vybraných aspektů zdanění kryptoměn v České republice. Nosnou otázkou, která se prolíná celým textem, je to, zda podléhají v tuzemsku kryptoměny zdanění. Z této otázky vycházela i hypotéza, která je stanovena v úvodu práce. K zodpovězení hlavní otázky a k potvrzení či vyvrácení hypotézy měly sloužit výzkumné otázky.

K **první výzkumné otázce** lze říct, že ačkoliv státní orgány kryptoměnám dlouho nevěnovaly speciální pozornost, dnes už není možné říct, že by problematika kryptoměn visela v právním vakuu. Kryptoměny jsou v českém právním řádu nazývány jako „*virtuální aktiva*“. Prvním (a v současnosti jediným) právním předpisem, který definuje kryptoměny, je zákon AML. Na tuto definici se například odkazuje ZDPH v ustanovení § 36 odst. 6 písm. d), kde uvádí, že základem daně při platbě za zboží a služby virtuálním aktivem je obvyklá cena, byť tento institut dále nerozvíjí. V současnosti panuje obecná shoda, že z pohledu soukromého práva jsou kryptoměny považovány za věc movitou nehmotnou a v souladu s touto optikou tak na kryptoměny nahlíží i MF, ČNB a GFŘ. Postavení kryptoměn na roveň cenného papíru je v současné době v soukromém právu vyloučeno a v blízké době považuji za nepravděpodobné, že by se na tomto přístupu něco změnilo. Zmíněné instituce víceméně sdílejí přístup a náhled na kryptoměny. Ani jedna z institucí je nepovažuje za měnu ani za peníze a jako cenné papíry je odmítají. ČNB se stále odkazuje na své vyjádření z roku 2018 a svůj postoj či chápání kryptoměn nehodlá přehodnocovat. Vzhledem k vývoji této technologie by však nebylo, dle mého názoru, na škodu, kdyby ČNB této problematice začala věnovat bližší pozornost. MF naopak kromě pouhého konstatování, jak vnímá a definuje kryptoměny, poskytlo i informace k jejich účtování a oceňování, ze kterých je čerpáno do současnosti a které dosud nebyly překonány. Nejaktivnější je v oblasti daní logicky správce daně, který musí řešit, jak ke zdaňování přistupovat. GFŘ postavilo najisto, že kryptoměny jsou v České republice předmětem daně a jako takové zdanění podléhají. Přestože GFŘ jakožto správci daně evidentně (jak soudím z odpovědi a komunikace ohledně mé žádosti o informace) nečiní problém poskytnout poplatníku daně návod či jej navést na správnou cestu ohledně postupu, jak správně odvést daň z kryptoměn, mám za to, že by bylo vhodné, aby byl vydán dokument, který by shrnoval, jak při zdanění kryptoměn postupovat a byl jakýmsi „návodem“ pro poplatníky v této, do jisté míry nepřehledné, problematice. Oproti zahraničí je ČR v právní regulaci kryptoměn laxnější než některé okolní státy, například Německo nebo Rakousko, které se vypořádávají s kryptoměnami v daňovém právu, tak, že neponechávají prostor spekulacím ohledně jejich zdaňování, jak vyplývá ze čtvrté

kapitoly. Naprostým protipólem tuzemské úpravy je v textu zmiňovaný Salvador, který jednu z kryptoměn dokonce přijal jako svoji oficiální měnu.

Co se **druhé výzkumné otázky** týká, současná praxe účtování a oceňování kryptoměn v ČR vychází, jak bylo zmíněno v předcházejícím odstavci, ze sdělení MF. Nehledě na to, zda jsou kryptoměny užívány jako alternativní platidlo nebo jsou naopak drženy po delší dobu jako investice, doporučuje MF chovat se k nim jako k „zásobám svého druhu“ a v souladu s tím je i oceňovat. Ze zákona pak vychází dvě možnosti jak ocenění provést a to metoda FIFO a metoda váženého aritmetického průměru. Je na konkrétním uživateli, kterou metodu zvolí. V současnosti, kdy nic nenasvědčuje tomu, že by se změnilo vnímání kryptoměn jakožto věci v právním smyslu, mám za to, že je tento přístup vhodný i nadále a nedávalo by v konečném důsledku smysl ke kryptoměnám v rámci účetnictví, a z něj vycházejícího oceňování, přistupovat jinak než jako k zásobám. Druhou výzkumnou otázkou je tedy možné uzavřít tím, že kryptoměny lze ocenit buď metodou FIFO nebo metodou váženého aritmetického průměru.

Jak bylo dovozeno v druhé kapitole, konkrétně v podkapitole 2.3, směna kryptoměn generuje příjem, který je se reálně projeví v majetkové sféře poplatníka daně z příjmu a takové operace s kryptoměnami jsou tedy předmětem daně. Způsob zdanění kryptoměn u fyzických a právnických osob přitom nevykazuje příliš rozdílností. U obou těchto skupin je předmětem daně až samotná směna kryptoměny (jak za zboží či služby, tak i za fiat a jinou kryptoměnu). Samotné vlastnictví ani těžba nezakládá ani pro jednu skupinu osob daňovou povinnost v rámci daní z příjmu. V současnosti také správce daně neuznává v tomto směru žádné osvobození od daně pro fyzické ani právnické osoby. To je zřejmě dáno tím, že daňová povinnost vzniká až směnou a nikoliv pouhým vlastnictvím a přístupem k účtu, na kterém jsou kryptoměny uloženy a jejich zdědění či darování tak není vnímáno jako příjem. Fyzické osoby mohou příjem vycházející z operací s kryptoměnami danit v režimu příjmu ze samostatné činnosti či jako ostatní příjem. Základním měřítkem pro rozlišení, pod kterým ustanovením své příjmy zdaňovat bude nepochybně to, zda daná fyzická osoba naplní svým nakládáním s kryptoměnami znaky podnikání, zejména soustavnost a fakt, zda jsou kryptoměny v obchodním majetku této osoby. V závislosti na tom, jakému ustanovení bude daný příjem podléhat, stanoví se základ daně buď na základě ocenění, které vychází z účetnictví (zejména v případě podnikajících fyzických osob) či na základě reálné částky, za kterou byly kryptoměny na burze nakoupeny. V případě splnění podmínek je pak možné uplatnit i režim paušální daně, kde kryptoměny nepředstavují žádnou překážku. V podkapitole 2.3.2 byly rovněž rozebrány situace, kdy by kryptoměny fakticky představovaly příjem ze závislé činnosti, kapitálového majetku či nájmu. U prvních dvou situací mám za to, že dokud budou kryptoměny pouze „vyplaceny“ převedením na účet poplatníka,

nedojde reálně k navýšení v majetkové sféře a předmětem daně tak bude až následná směna. Až tato směna tak bude podléhat zdanění a to zřejmě pod § 10 ZDP. V případě nájmu je v OZ zakotvena podmínka toho, aby nepeněžitý nájemné bylo vyjádřeno v peněžní hodnotě. Z tohoto důvodu jsem názoru, že není rozhodné, že příjmem jsou fakticky kryptoměny, neboť daň může být díky této podmínce vypočítána tak jako by bylo nájemné plněno ve fiat měně. Právnícké osoby mají tu výhodu, že se nemusí ohlížet, do jaké kategorie jejich příjem tvořený kryptoměnami bude spadat. Při stanovení základu daně bude právnícká osoba vycházet ze svého účetnictví, potažmo z jejího výsledku hospodaření. Tímto je tak zodpovězena **třetí výzkumná otázka**.

Ohledně problematiky DPH a kryptoměn je možné říct, že jsou situace, kdy operace s kryptoměnami podléhají této dani a rovněž situace, kdy je směna od daně osvobozena. Od DPH je osvobozena směna kryptoměny na fiat. Nevyjasněný je dopad DPH na těžbu kryptoměn. Ačkoliv GFŘ uvádí, že těžba není v současné době předmětem DPH, existují dle daňových poradců případy, kdy daňová kontrola tuto aktivitu naopak vyhodnotila jako DPH podléhající. V tomto směru by bylo vhodné, aby si orgány správy daní alespoň interně vyjasnily postup v této věci. Problematické z pohledu práva EU a judikatury SDEU je ustanovení ZDPH, které jako základ daně v případě úplaty virtuálním aktivem za dodání zboží či služby stanovuje obvyklou cenu tohoto zboží či služeb, což je podstatou **čtvrté výzkumné otázky**. Vzhledem k dikci čl. 80 směrnice o DPH a judikatury SDEU mám za to, že tato právní úprava je s právem EU v rozporu. Jak bylo v podkapitole 2.5.2 rozebráno, obvyklá cena jako základ daně představuje výjimku z obecného pravidla a SDEU dovedl, že jako taková musí být vykládána restriktivně. Znění ustanovení § 36 odst. 6 písm. d) ZDPH však toto pravidlo dle mého názoru naopak rozšiřuje. Jeho aplikace totiž nepodléhá žádné z podmínek čl. 80 směrnice o DPH, jako je například blízký vztah mezi osobami či nemožnost odpočtu daně. Není vyžadován ani přepočítání kryptoměny na fiat, aby bylo jasné, zda je hodnota protiplnění skutečně nižší než obvyklá cena. Současně se s touto judikaturou a zněním směrnice nespořádává ani důvodová zpráva, ani rozdílová tabulka návrhu předpisu ČR s legislativou EU, u které by to bylo očekávatelné a také nadmíru vhodné.

Nakonec je **pátou výzkumnou otázkou** možné uzavřít konstatováním, že nedanění či špatně vypočítaná a odvedená daň může, jak vychází z kapitoly 3, vyvolat trestněprávní důsledky. Jako všechna trestní řízení, i v tomto případě by výsledek závisel na dokazování, ve kterém důkazní břemeno leží na orgánech činných v trestním řízení. Nelze však spoléhat na anonymitu kryptoměn, neboť burzy jsou osobami povinnými dle zákona AML a jako takové mají povinnost provádět identifikaci klienta, pokud hodnota obchodu překročí 1000 EUR, což například u Bitcoinu není dnes žádný problém. Dále mají burzy povinnost poskytovat

součinnost. Pokud by tedy byla osoba vyšetřována pro podezření na spáchání daňového trestného činu, není ve spolupráci s burzou, na které byly kryptoměny zakoupeny, a se správcem daně teoreticky problém prokázat spáchání takového trestného činu. Vedle uložení trestu v rámci trestního řízení je možné souběžně uložit i penále v řízení daňovém. Toto penále má dle judikatury rovněž povahu trestu a tak se osoba v případě nedanění (či špatného zdanění) vystavuje reálnému riziku dvojího potrestání.

Na základě výstupů z výše rozebraných výzkumných otázek, je možné zodpovědět nosnou otázku této diplomové práce a rovněž potvrdit hypotézu, tedy že **kryptoměny podléhají v České republice zdanění.**

Problematika daní obecně je dynamickou oblastí právní úpravy. Je možné označit za dynamický i vývoj kryptoměn a to jak z pohledu technologií, na základě kterých vznikají, tak z pohledu toho, jak k nim přistupují jednotlivé právní řády i nadnárodní uskupení. Dovolím si tvrdit, že „zlatý věk“ pro kryptoměny a zkoumání jejich dopadu jak do právní, tak daňové sféry teprve přichází. Přesto však doufám, že tato práce přispěje k lepší orientaci v této problematice a doplní v současnosti poměrně omezený zdrojový aparát.

Seznam použité literatury

Monografie

1. BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 549 s.
2. ENGLIŠ, Karel. *Peníze*. Brno, 1918, 200 s.
3. JÁNOŠÍKOVÁ, P. a kol., *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 525 s.
4. JEŽEK, Tomáš. *Peníze a trh*. 1. vydání. Praha: Portál, 2002, 148 s.
5. KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 356 s.
6. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 275 s.
7. LÁNSKÝ, Jan. *Kryptoměny*. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2018, 160 s.
8. LICHNOVSKÝ, Ondřej a kol. *Trestní právo daňové*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, 309 s.
9. MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015, 188 s.
10. PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. *Daně a jejich správa*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 106 s.
11. PELC, Vladimír. *Daně z příjmů*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2021, 664 s.
12. PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra, OTAVOVÁ, Milena. *Daň z příjmů srozumitelně*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2015, 168 s.
13. REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. aktualizované vydání. Praha: Management Press, 2014, 423 s.
14. VANČUROVÁ, Alena a kol., *Daňový systém ČR 2020*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2020, 408 s.

Komentáře

1. BERAN, Jiří a kol. *Zákon o platebním styku. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 79–80, 967 s.
2. BERGER, Wolfgang a kol. *Směrnice ES o dani z přidané hodnoty. Praktický komentář*. Praha: 1. VOX, 2010, 736 s.
3. LICHNOVSKÝ, Ondřej, ONDRÝSEK, Roman a kol. *Daňový řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 1082 s.

4. NOVOTNÁ Monika, OLŠANSKÝ, Václav. *Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 811 s.
5. PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 3120 s.
6. ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, 3331 s.
7. ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2020, 1316 s.

Odborné časopisy

1. JAREŠ, Adam. Kryptoměny a občanské právo. *Revue pro právo a technologie* [online], 2020, č. 21, s. 21–46 [cit. 4. března 2021]. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/RPT2020-1-2>.
2. HANYCH, Michal. Zdanění kryptoměn. *Bulletin KDP ČR* [online], 2019, č. 2, s. 45–51 [opětovné citace]. Dostupné z: <https://www.kdpcr.cz/bulletin/2019>.
3. HOPPE, Gabriela. *Bitcoin a další kryptoměny*. *Auditor* [online], 2018, č. 5, s. 27–29 [cit. 22. června 2021]. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/file/5418/2018-auditor-05.pdf>.
4. PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. ZDAŇOVAT PŘÍJMY Z BITCOINU – ANO, ČI NE? *Acta Universitatis Carolinae Iuridica* [online], 2018, č. 1/2018, s. 111–118 [cit. 20. září 2021]. Dostupné z: <https://doi.org/10.14712/23366478.2017.44>.
5. TRNKOVÁ KOCOURKOVÁ, Hana. Daně a kryptoměny. *Bulletin Komory certifikovaných účetních* [online], 2018, roč. 2018 č. 2., s. 22–23 [cit. 1. dubna 2021]. Dostupné z: <https://www.komora-ucetnich.cz/cze/informace-komory/bulletin1/bulletin>.

Právní předpisy

1. Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

9. Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.
10. Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 370/2017, o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

Právní předpisy Evropské unie

1. Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty. Úř. věst. L 347, 11. prosince 2006, s. 1—118
2. Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU. Úř. Věst. L141, 5. června 2015, s. 73 a násl.

Judikatura

1. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. ledna 2006, sp. zn. 2 Afs 42/2005.
2. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. září 2007, sp. zn. 5 Afs 148/2006.
3. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. července 2009, sp. zn. 7 Afs 94/2008.
4. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. července 2009, sp. zn. 8 Afs 6/2008.
5. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. listopadu 2015, sp. zn. 4 Afs 210/2014.
6. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. 1 Afs 92/2015.
7. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. března 1999, sp. zn. 15 Ca 450/97.

Judikatura Soudního dvora EU

1. Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 3. března 1994, R. J. *Tolsma v. Inspecteur der Omzetbelasting Leeuwarden*, C-16/93 (v el. sb. rozh.).
2. Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 26. dubna 2012, *Balkan and Sea Properties ADSITS a Provalidinvest OOD v. Direktor na Direkcija „Obžalvane i upravljenie na izpalnenieto“ – Varna pri Centralno upravljenie na Nacionalnata agencija po prihodite*, spojené věci C-621/10 a C-129/11 (v el. sb. rozh.).
3. Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 19. prosince 2012, *Direktor na Direkcija ‘Obžalvane i upravljenie na izpalnenieto’ — grad Burgas pri Tsentralno upravljenie na Natsionalnata agencija za prihodite v Orfey Bulgaria EOOD*, věc C-549/11 (v el. sb. rozh.).

4. Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 27. března 2014, *Le Rayon d'Or SARL v. Ministre de l'Économie et des Finances*, C-151/13 (v el. sb. rozh.).
5. Soudní dvůr EU: Rozsudek ze dne 22. října 2015, *Skatteverket v. David Hedqvist*, C-264/14 (v el. sb. rozh.).

Důvodové zprávy

1. Důvodová zpráva k zákonu č. 527/2020 Sb., zvláštní část, str. 149.
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 80/2019 Sb., třetí část, str. 220.
3. Rozdílová tabulka návrhu předpisu ČR s legislativou EU, dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=206&CT1=0>.
4. Důvodová zpráva k zákonu č. 170/2017 Sb., část druhá, str. 211.

Internetové zdroje

1. CRIDDLE, Cristina. *Bitcoin consumes 'more electricity than Argentina'* [online]. bbc.com, 10. února. 2021 [cit. 20. září 2021]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/technology-56012952>.
2. ČTK, mtm. *Rakousko zdaní bitcoin a další kryptoměny, vlastníci zaplatí 27,5 procenta* [online]. idnes.cz, 9. listopadu 2021 [cit. 11. listopadu 2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/bitcoin-kryptomena-dan-rakousko-finance.A211109_150038_eko-zahranicni_mato.
3. DONÁT, J., ORŠULÍK, D., KASALICKÝ, T. *Tokeny jako cenné papíry – jaký je stav a co lze očekávat?* [online]. Epravo.cz, 20. srpna 2019 [cit. 2. března 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/tokeny-jako-cenne-papiry-jaky-je-stav-a-co-lze-ocekavat-109804.html>.
4. HAMACHER, Adriana, GRAVES, Stephen. *11 Countries That Don't Tax Bitcoin Gains (2021)* [online]. decrypt.co, 13. září 2021 [cit. 20. září 2021]. Dostupné z: <https://decrypt.co/43513/countries-that-dont-tax-bitcoin-gains>.
5. HANYCH, Michal. In: *BINANCE, Kryptoměny a daně ve firmách v Česku a na Slovensku* [online]. youtube.com, 24. února 2021 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=hEuRGXesd_Q, minuta 17:18 - 18:15.
6. HOOR, R., Oliver, BENTLEY, Marie. *Crypto Assets are Focus of Upcoming Exchange of Information—DAC8* [online]. news.bloombergtax.com, 15. března 2021 [cit. 20. září 2021]. Dostupné z: <https://news.bloombergtax.com/daily-tax-report-international/crypto-assets-are-focus-of-upcoming-exchange-of-information-dac8>.

7. Kolektiv autorů – redakce. *První fond v Česku umožňuje investici do kryptoměn* [online]. investicniweb.cz, 31. 1. 2021 [cit. 21. 6. 2021]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/prvni-fond-v-cesku-umoznuje-investici-do-kryptomen>.
8. LUKÁČ, Petr. Finanční úřady kryptoměny zatím hledat neumí, ale policie je čím dál aktivnější, říká bitcoinový detektiv Aleš Janda, čas 14:23 - 15:04 [online]. Podcast Krypto Insider. Podcasty.hn.cz, 9. června 2021 [cit. 30. června 2021]. Dostupné z: <https://podcasty.hn.cz/c1-66930750-financni-urady-kryptomeny-zatim-hledat-neumi-ale-policie-je-cim-dal-aktivnejsi-rika-bitcoinovy-detektiv-ales-janda>.
9. MARTÍNEK, Tomáš. Návrh vlády ohledně kryptoměn je patrně v rozporu s právem EU [online]. piratskelisty.cz, 19. prosince 2018 [cit. 22. června 2021]. Dostupné z: https://www.piratskelisty.cz/clanek-2251-navrh-vlady-ohledne-kryptomen-je-patrne-v-rozporu-s-pravem-eu?fbclid=IwAR0CVBCJMv4hAWFq9eZfXS29rKsHIHFx4tdsdAUVjSpDBM9cE7_xm_ncbSI.
10. Ministerstvo financí České republiky. Plnění státního rozpočtu ČR za leden až prosinec 2020 [online]. mfcz.cz, 5. ledna 2021 [cit. 15. března 2021]. Dostupné z: <https://www.mfcz.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/pokladni-plneni-sr-40434>.
11. MUIRHEAD, Calum. *Bitcoin adoption: Which countries could follow El Salvador?* [online]. proactiveinvestors.com, 13. 6. 2021 [cit. 21. 6. 2021]. Dostupné z: <https://www.proactiveinvestors.com/companies/news/952102/bitcoin-adoption-which-countries-could-follow-el-salvador-952102.html>.
12. PILOUS, Patrik. Co je bitcoin a kdy nás čeká mzda v této kryptoměně? [online]. Zijuspesne.cz, 8. ledna 2020 [cit. 1. dubna 2021]. Dostupné na: <https://zijuspesne.cz/co-je-bitcoin-a-kdy-nas-ceka-mzda-v-teto-kryptomene/>.
13. RENTERIA, Nelson, WILSON, Tom, STROHECKER, Karin. *In a world first, El Salvador makes bitcoin legal tender* [online]. reuters.com, 10. 6. 2021 [cit. 21. 6. 2021]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/americas/el-salvador-approves-first-law-bitcoin-legal-tender-2021-06-09/>.
14. TRNKOVÁ KOCOURKOVÁ, Hana. *Kryptoměny v účetnictví a daních* [online]. Alza.cz, 23. července 2020 [cit. 4. dubna 2021]. Dostupné z: <https://www.alza.cz/jak-zdanit-prijmy-z-kryptomen#ktere-operace-podlehaji-dani-z-prijmu>.
15. VESELÝ, František. *Zdanění kryptoměn má mnohá úskalí. Expert radí jak na to* [online]. Investujeme.cz, 23. dubna 2020 [cit. 22. června 2021]. Dostupné z:

<https://www.investujeme.cz/clanky/zdaneni-kryptomen-ma-mnoha-uskali-expert-radi-jak-na-to/>.

16. World Bank rejects El Salvador request for Bitcoin help [online]. bbc.com, 17. června 2021 [cit. 21. listopadu 2021]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/business-57507386>.

Ucelené dokumenty publikované na internetu

1. Česká národní banka. *Obchodování s bitcoiny* [online]. 10. února 2014. Dostupné z https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/.galleries/documents/FAQ_downloadgallery/obchodovani_s_bitcoiny.pdf.
2. Česká národní banka. *K obchodování s tzv. převodními tokeny* [online]. 19. listopadu 2018. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/.galleries/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_obchodovani_s_prevodnimi_tokeny.pdf.
3. European Central Bank. *Virtual currency schemes* [online]. European Central Bank, 2012. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>.
4. Finanční analytický úřad. *Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a proliferace* [online]. Doporučení FATF. Dostupné z: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1781992160/1609769311_cs_fatf-doporuceni-rijen-20.pdf.
5. Generální finanční ředitelství. *Zdanění kryptoměn*. [online]. 4. ledna 2018. Dostupné z: https://www.simpletax.cz/files/vyjadreni_gfr_kryptomeny.pdf.
6. Generální finanční ředitelství. *Obecný dotaz na kryptoměny* [online]. 11. června 2019. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/fcecs/Annex_1.pdf.
7. HANYCH, M., DRGOVÁ, A., GREMLICA, M. *Zdanění kryptoměn* [online]. Brno: Michal Hanych, 2018. Dostupné z: <https://www.zdanenikryptomen.cz/zdanenikryptomen.pdf>.
8. Ministerstvo financí České republiky. *Sdělení Ministerstva financí k účtování a vykazování digitálních měn* [online]. 15. května 2018. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetnictvi-podnikatelu-a-neziskoveho-sek/aktuality-a-metodicka-podpora/2018/sdeleni-ministerstva-financi-k-uctovani-31864>.
9. Ministerstvo financí Slovenskej republiky. *Metodické usmernenie Ministerstva financí Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien*. [online]. Dostupné z:

https://www.mfsr.sk/files/archiv/files_to_export_2019.0.7_14.41/files/archiv/financny-spravodajca/4577/2/Usmernenie-k-virtualnym-menam.pdf.

10. MEJZLÍK, Ladislav. *Účtování kryptoměn* [online]. Vencovského aula VŠE v Praze, 7. prosince 2018. Dostupné z: <http://nur.cz/wp-content/uploads/2018/12/Semin%C3%A1%C5%99-N%C3%9AR-2018-Mejzl%C3%ADk-Ladislav.pdf>.
11. OECD. *Taxing Virtual Currencies: An Overview Of Tax Treatments And Emerging Tax Policy Issues* [online]. OECD, Paris, 12. října 2020. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/taxing-virtual-currencies-an-overview-of-tax-treatments-and-emerging-tax-policy-issues.htm>

Další zdroje

1. Česká národní banka. Poskytnutí informací podle zákona č. 106/ 1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 7. července 2021.
2. Generální finanční ředitelství. Sdělení GFŘ k přístupu správce daně k problematice kryptoměn ze dne 16. července 2021.

Přílohy

Příloha 1

Poskytnutí informací podle zákona č. 106/ 1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 7. července 2021

ČNB ČESKÁ
NÁRODNÍ BANKA
NA PŘÍKOPĚ 28
115 03 PRAHA 1

Sekce licenčních a sankčních řízení
Odbor sankčních řízení

V Praze dne 7. července 2021
Č.j.: 2021 / 72382 / 570
Ke sp. zn.: Sp/2021/247/573

Vážená paní
Anna Machová
Dívec 36
500 03 Hradec Králové

e-mailová adresa pro doručování: Anna.Mach@seznam.cz

Věc:
Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále též „Informační zákon“)

Vážená paní Machová,

Česká národní banka (dále také jen „ČNB“) obdržela dne 22.6.2021 Vaši žádost o poskytnutí informací podle Informačního zákona. Požádala jste o následující informace cit:

„Jak přistupuje v současnosti ČNB ke kryptoměnám a mění se na jejím přístupu něco poté, co El Salvador uznal bitcoin jako zákonné platidlo a další státy Latinské Ameriky avizovali, že uvažují o stejném kroku?“

K Vaším dotazům sdělujeme, že přístup České národní banky k Vámi dotazované problematice je zveřejněný na internetových stránkách ČNB v sekci často kladené dotazy (viz. https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/casto-kladene-dotazy/galleries/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_obchodovani_s_prevodnimi_tokeny.pdf).

Změny právních předpisů v Salvádoru na přístupu ČNB nic nemění. Veřejně dostupné informace nenaznačují, že by podobný vývoj měl následovat v jiných latinskoamerických státech.¹

S pozdravem

Mgr. et Mgr. Petra Chroustovská
ředitelka odboru sankčních řízení
podepsáno elektronicky

JUDr. René Kurka
vedoucí referátu nestandardních činností
podepsáno elektronicky

¹ <https://www.reuters.com/technology/is-paraguay-set-make-bitcoin-legal-dont-bet-it-2021-06-25/>

Příloha 2

Sdělení GFR k přístupu správce daně k problematice kryptoměn ze dne 16. července 2021

Generální finanční ředitelství
Lazarská 15/7, 117 22 Praha 1

GFR04856021
ESS

Sekce metodiky a výkonu daní
Odbor daní z příjmů I
Oddělení daně z příjmů fyzických osob

Č. j.: 48 153/21/7100-10111-013994

Vyřizuje: Ing. Miloš Longin, oddělení daně z příjmů fyzických osob
Tel.: 29685 4365
E-mail: podatelna@fs.mfcr.cz
ID datové schránky: p9iwj4f

Paní
Anna Machová
E-mail: Anna.Mach@seznam.cz

Problematika kryptoměn

Generální finanční ředitelství obdrželo dne 22. června 2021 Vaše podání, ve kterém žádáte informace, které se týkají přístupu správce daně k problematice kryptoměn.

Předpokládáme, že se jedná o příjmy českého daňového rezidenta plynoucí z transakcí s kryptoměnami, případně z těžby kryptoměn, kdy z titulu této činnosti české fyzické osobě nevzniká stálá provozovna v zahraničním státě, a to ani z titulu podnikání na zahraničním území, ani z titulu závislého zástupce a k Vaším jednotlivým dotazům sdělujeme:

1 Je v současné chvíli možné aplikovat na operace s kryptoměnami osvobození od daně z příjmů a pokud ano, na základě jakých ustanovení?

Odpověď: Na operace s kryptoměnami nelze uplatňovat osvobození od daně z příjmů.

2. Je možné příjem z kryptoměn danit v režimu paušální daně a pokud ano, z čeho má poplatník vycházet při přepočtu na fiat měnu?

Odpověď: Způsob stanovení základu daně a daňové povinnosti k dani z příjmů jsou dány zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDP), a poplatník může vstoupit do paušálního režimu, pokud splňuje podmínky stanovené v ust. § 7a ZDP.

Kryptoměny se obchodují na mnoha burzách a jejich kurzy se mohou významně lišit. Vzhledem k tomu, že neexistuje žádná oficiální burza, lze doporučit využití údajů z webu <https://coinmarketcap.com>, kde lze vyhledat vážený průměr většiny kryptoměn ze všech burz podle objemu obchodů. Graf k daně kryptoměně zobrazuje údaje k příslušnému datu, hodině a minutě historicky od roku 2013. Hodnota kryptoměny zjištěná takto v USD se pro daňové účely převádí na českou měnu podle ust. § 38 ZDP.

3. Pokud poplatník daně z příjmu těží kryptoměny a tato těžba je soustavnou činností, je povinen příjem z nich danit pod § 7 ZDP jako příjem ze samostatné činnosti pod § 10 ZDP jako ostatní příjem?

Odpověď: Samotná těžba a vlastnictví kryptoměny nepodléhá zdanění. Teprve příjmy z transakcí s kryptoměnou mohou být podle ust. § 3 odst. 1 ZDP předmětem daně, a může se jednat buď o příjmy ze samostatné činnosti ve smyslu ust. § 7 ZDP (příjmy z podnikání; kdo je podnikatelem vymezuje ust. § 420 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů – jedním z kritérií je soustavná činnost) nebo o tzv. ostatní příjmy vymezené v ust. § 10 ZDP (jedná se o příjmy, při kterých dochází ke zvýšení majetku, pokud se nejedná o příjmy podle ust. §§ 6 až 9 ZDP).

Peněžní příjem z prodeje (nikoliv z držby) kryptoměny u fyzické osoby, která není podnikatelem, podléhá zdanění jako příjem z převodu jiné věci - podle § 10 odst. 1 písm. b) bod 3 ZDP. Obdobně podle ust. § 10 ZDP je zdaňován i příjem plynoucí ze směny kryptoměny za jinou kryptoměnu, zboží nebo službu.

4. Jak postupuje správce daně při zdaňování příjmu právnických osob, jejichž příjmy vychází z většiny či zcela z nakládání s kryptoměny?

Odpověď: Při stanovení základu daně z příjmů právnických osob se dle § 23 ZDP vychází z výsledku hospodaření zjištěného dle českých účetních předpisů. Vzhledem k tomu, že ZDP neobsahuje pro oblast transakcí s kryptoměny žádnou speciální úpravu, je pro účely zjištění základu daně z příjmů rozhodující správné zaúčtování dotčených transakcí. Z hlediska účetnictví je doporučeno o digitálních měnách účtovat jako o zásobách „svého druhu“. Sdělení MF k účtování digitálních měn je přístupné na webových stránkách Ministerstva financí:

https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Ucetnictvi_2018_Sdeleni-MF-k-uctovani-a-vykazovani-digitalnich-men.pdf

Při těžbě kryptoměn se v rámci daně z příjmů právnických osob uplatní daňový režim jako u zásob vlastní výroby. Při získání kryptoměny těžbou nedochází ke vzniku zdanitelného příjmu, k tomu dochází až v okamžiku prodeje kryptoměny (tj. směny za zákonnou (fiat) měnu) nebo směny kryptoměny za zboží nebo služby.

Při nákupu nebo prodeji zboží a služeb za kryptoměny z pohledu daní z příjmů právnických osob platí, že se jedná o příjem v podobě nepeněžního plnění dosažený podle ustanovení § 23 odst. 6 ZDP. Nepeněžní příjem se oceňuje podle právního předpisu upravujícího oceňování majetku, tj. podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů. Uvedené transakce s kryptoměny jsou směnou a z daňového hlediska se na ně hledí jako na nákup a prodej věci.

Směna kryptoměny za zákonnou (fiat) měnu (*tj. prodej kryptoměny*) není směnářskou činností a peněžní příjem z prodeje kryptoměny podléhá zdanění jako příjem z prodeje nehmotné movité věci (zásob „svého druhu“).

5. Existuje jednotná metodika, podle které má poplatník kryptoměny oceňovat pro účely daně z příjmů?

Odpověď: Žádná metodika vydaná nebyla (k tomuto jste již odpověď obdržela dne 1. července 2021 pod č. j.: 45 022/21/7700-00131-202098).

6. Je těžba kryptoměn zatížena daní z přidané hodnoty? Pokud ano, co je předmětem daně a v jaké chvíli dochází ke zdanitelnému plnění?

Odpověď:

Vycházíme zde z předpokladu, že se jedná o osobu povinnou k dani dle ust. § 5 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o DPH“) a těžbu provádí sám.

Zvláštností kryptoměn je, že je lze získat nejen v rámci běžných ekonomických transakcí, ale též procesem označovaným jako **těžba**. Obecně se těží pomocí procesoru počítače nebo grafické karty, kryptoměny (zejména bitcoin) dnes již spíše s pomocí speciálních čipů. Hodně zjednodušeně lze uvést, že při těžbě jde v podstatě o to, že těžař se pomocí programu pokouší odkrývat nějaký algoritmus a když se mu to podaří, kryptoměnu (zejména bitcoin) získává (podrobné technické informace jsou dostupné na internetu).

U těžby kryptoměn se jedná se o specifickou činnost, při níž není uzavřen žádný smluvní vztah a ani neexistuje žádný příslib jakéhokoliv subjektu, že oproti přijetí kryptoměny (zejména bitcoinu) poskytne protihodnotu. V případě, že osoba povinná k dani uskutečňuje těžbu kryptoměny (zejména bitcoinu), není toto plnění předmětem daně z přidané hodnoty ve smyslu ust. § 2 zákona o DPH, a tudíž se nejedná o zdanitelné plnění.

V odpovědi na Vaše podání vycházelo Generální finanční ředitelství výhradně z Vámi sdělených údajů bez podrobných znalostí příslušných souvislostí, které se k danému problému vztahují a posouzení, zda příslušná zákonná ustanovení byla uplatněna řádně, provádí v individuálních případech pouze příslušný správce daně. Dovolujeme si Vás upozornit na skutečnost, že Generální finanční ředitelství není oprávněno k závaznému výkladu právních předpisů a rovněž k poskytování právního poradenství.

Ing. Kateřina Illetško
vedoucí oddělení a zástupkyně ředitelky odboru

Elektronicky podepsáno
16.07.2021
Ing. Kateřina Illetško
vedoucí oddělení a zástupkyně
ředitelky odboru

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou daňového práva, konkrétně jeho vybraným aspektem v souvislosti se zdaňováním kryptoměn v České republice. Cílem práce je skrze výzkumné otázky potvrdit či vyvrátit hypotézu, že v České republice kryptoměny podléhají zdanění. Práce je členěna do úvodu, následně čtyř kapitol a závěru. Kapitoly jsou dále členěny do podkapitol. První kapitola se věnuje přístupu a regulaci kryptoměn v českém právním řádu a ze strany relevantních státních institucí. Členěna je do čtyř podkapitol. Druhá kapitola je nejobsáhlejší a věnuje se již samotné problematice zdanění z hlediska daně z příjmů fyzických i právnických osob a daně z přidané hodnoty. Tato kapitola je členěna do pěti podkapitol, které jsou dále členěny do podkapitol třetí úrovně. Třetí kapitola se věnuje trestněprávním následkům, které může mít případné nedanění kryptoměn a to i v souvislosti s postihy, ke kterým může souběžně dojít v daňovém řízení. Poslední kapitola je věnována vývoji této problematiky *de lege ferenda* a nabízí možné budoucí přístupy právní úpravy v této oblasti a další kroky, kterými by bylo možné, a subjektivně dle autorky vhodné, se vydat. V závěru jsou vyhodnoceny jednotlivé výzkumné otázky a hypotéza zastřešující práci.

Abstract

This diploma thesis deals with the issue of tax law, specifically its selected aspects of cryptocurrencies taxation in the Czech Republic. The aim of the thesis is to confirm or refute the hypothesis that cryptocurrencies are subject to taxation in the Czech Republic through research questions. The work is divided into an introduction, then four chapters and conclusion. The chapters are further divided into subchapters. The first chapter deals with the approach and regulation of cryptocurrencies in the Czech legal system and by relevant state institutions. This chapter is divided into four subchapters. The second chapter is the most comprehensive and deals with the issue of taxation in terms of personal and corporate income tax and value added tax. This chapter is divided into five subchapters, which are further divided into the subchapters of the third level. The third chapter deals with the criminal consequences that may have the non-taxation of cryptocurrencies, even in connection with sanctions that may occur simultaneously in tax proceedings. The last chapter is devoted to the development of this issue *de lege ferenda* and offers possible future approaches to legislation in this area and other steps that could be possible, and subjectively according to the author, appropriate to go. The conclusion evaluates the individual research questions and the hypothesis that is covering the work.

Klíčová slova

Kryptoměny

Fiat měna

Těžba kryptoměn

Zdanění kryptoměn

Daň

Daň z příjmu

Daň z přidané hodnoty

Směna kryptoměn

Key words

Cryptocurrency

Fiat money

Cryptocurrency mining

Cryptocurrency taxation

Tax

Income tax

Value added tax

Cryptocurrency exchange